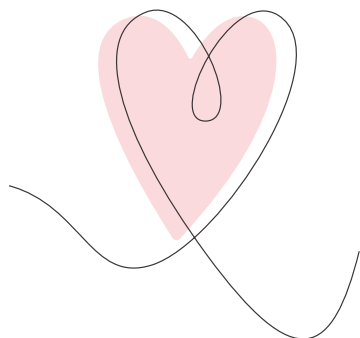

KLP BEDRIFTSPENSJON AS
Årsrapport 2018

KLP Bedriftspensjon AS er et heleid datterforetak av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikrings-selskap (KLP).

KLP er Norges største og ledende leverandør av offentlig tjenstepensjon. KLP forvalter rundt 600 milliarder kroner for dagens og morgendagens pensjonister. KLP er eid av kunder med offentlige tjenstepensjonsordninger i selskapet.

Selskapet leverer også pensjonskassetjenester og innskuddspensjon, og tilbyr bank, forsikring og fond med konkurransedyktige medlemspriser til alle de cirka 671.000 medlemmene som har pensjonen sin hos oss.

Innhold

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

ÅRSBERETNING 2018	4
RESULTATREGNSKAP	9
BALANSE	11
EGENKAPITALOPPSTILLING	14
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	15

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1	Generell informasjon	16
Note 2	Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	16
Note 3	Viktige regnskapsestimater og vurderinger	22
Note 4	Egenkapital, antall aksjer	23
Note 5	Resultatanalyse - bransjefordelt	23
Note 6	Netto inntekter fra finansielle investeringer	25
Note 7	Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	26
Note 8	Virkelig verdi hierarki	29
Note 9	Eiendeler i forsikring med investeringsvalg	32
Note 10	Risikostyring	33
Note 11	Renterisiko	35
Note 12	Likviditetsrisiko	36
Note 13	Valutarisiko	37
Note 14	Kredittrisiko	39
Note 15	Aksjer i foretak i samme konsern	40
Note 16	Aksje- og rentefondsandeler	41
Note 17	Kursreguleringsfond finansielle omløpsmidler	43
Note 18	Forsikringstekniske forhold	44
Note 19	Kapitalkrav	47
Note 20	Kapitalavkastning	48
Note 21	Pensjonsansvar egne ansatte	49
Note 22	Ytelser til ledende ansatte/styrende organer	53
Note 23	Skatt	55
Note 24	Salgskostnader	56
Note 25	Antall ansatte	56
Note 26	Revisjonshonorar	56
Note 27	Transaksjoner med nærstående parter	57
Note 28	Immaterielle eiendeler	57
Note 29	Endring i virkelig verdi IFRS 9	58

REVISORS BERETNING	59
--------------------	----

Årsberetning 2018

Foretaket har gjennom 2018 styrket sin posisjon med økte markedsandeler innenfor innskuddspensjon og pensjonskapitalbevis.

KLP Bedriftspensjon AS er et heleid datterforetak av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringselskap (KLP). Foretaket er lokalisert med 10 ansatte ved KLPs hovedkontor i Oslo. Foretakets samlede forvaltningskapital utgjorde 5.601 millioner kroner ved utgangen av 2018 (4.869).

KLP BP Eiendom AS ble stiftet den 14.12.2011, og er et heleid datterforetak av KLP Bedriftspensjon AS. Foretakets virksomhet er å investere i fast eiendom og annen virksomhet beslektet med denne. Pr. 31.12.2018 har foretaket investeringer i Byporten ANS og Frydenlund Eiendom ANS.

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap, da KLP Bedriftspensjon AS og KLP BP Eiendom inngår i konsernregnskapet til KLP.

VIRKSOMHETEN

KLP Bedriftspensjon AS tilbyr innskuddsbasert tjenstepensjon innenfor innskuddspensjonsloven, herunder for-

valtning av pensjonskapitalbevis. I tillegg forvalter foretaket en portefølje av foretakspensjon og fripoliser.

Primærmarkedet til KLP Bedriftspensjon AS er bedrifter med tilknytning til offentlig sektor. Foretaket har også mange kunder i privat sektor, noe som viser at foretakets produkter også er attraktive for disse.

Innskuddspensjon

Kunder med innskuddspensjon kan velge mellom ti spareprofiler. KLP Optimal Livsfase er foretakets anbefalte spareprofil hvor kundens alder bestemmer porteføljens sammensetning av aksjer og obligasjoner. Frem til alder 52 år består porteføljen av 100 prosent aksjer, deretter skjer en årlig nedtrapping av aksjeandel frem til alder for pensjonsuttak. Det tilbys fire øvrige spareprofiler med aldersmessig nedtrapping av aksjeandel, henholdsvis 90 prosent aksjer, 70 prosent aksjer, 50 prosent aksjer og 30 prosent aksjer.

Videre tilbys det tre spareprofiler med fast andel aksjer og obligasjoner (uten nedtrapping av aksjeandel), henholdsvis 100 (KLP Framtid), 60 (KLP Lang Horisont) og 18 prosent (KLP Kort Horisont) aksjer. For kunder som ikke ønsker aksjerisiko tilbys det to spareprofiler med eksponering mot henholdsvis obligasjons- og pengemarkedsfond (KLP Nåtid og KLP Pengemarked).

Aksjemarkedene hadde negativ avkastning i 2018, som sammen med lav avkastning på renteplasseringer bidro til negativ avkastning for KLP Bedriftspensjons innskuddsprofiler.

Av kundene med innskuddspensjon har 53 (65) prosent plassert sine midler i KLP50. 30 (25) prosent av kundene har minimumsordning (etter lov om obligatorisk tjenstepensjon).

Porteføljen av innskuddspensjonskunder har netto økt med 239 (323) nye kunder, hvorav 131 (119) av disse er tilflyttinger fra andre livsforsikringsfore-

¹ Tall i parentes angir verdi for tilsvarende periode i 2017.

² Tallet angir aksjeandelen i % i innskuddspensjonsprofilen.

AVKASTNING - KLP OPTIMAL LIVSFASE

	Ved 52 år 100 % aksjer	Ved 60 år 68 % aksjer	Ved 67 år 25 % aksjer	Pensjonsutbetaling 10 % aksjer
2018	-5,4 %	-3,5 %	-0,9 %	-0,1 %

AVKASTNING ØVRIGE SPAREPROFILER ²

	KLP90	KLP70	KLP50	KLP30	KLP Framtid	KLP Lang Horisont	KLP Kort Horisont	KLP Nåtid	KLP Pengemarked
2018	-4,3 %	-3,2 %	-2,6 %	-1,6 %	-5,4 %	-3,1 %	-0,5 %	0,4 %	1,3 %

tak. Det var 49 (42) kunder som flyttet fra KLP Bedriftspensjon AS.

Foretaket har gjennom 2018 fortsatt en god tilflytting av pensjonskapitalbevis. Totalt er 4.020 (6.244) pensjonskapitalbevis tilflyttet, mens 305 flyttet fra KLP Bedriftspensjon AS i 2018.

Totalt er 519 (543) millioner kroner overført fra andre livselskap til foretaket. Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak utgjorde i 2018 72 (125) millioner kroner. Nytegnert premievolum utgjør 82 (72) millioner kroner.

Ytelsespensjon

Innenfor ytelsesbasert tjenstepensjon oppnådde KLP Bedriftspensjon AS en verdijustert avkastning på 3,0 prosent, og en bokført avkastning på 4,5 prosent for kollektivporteføljen.

Resultatet til kundene ble 27,7 millioner kroner, hvorav avsetning til tilleggs-

avsetninger utgjør 7,9 millioner. Tabellene nedenfor viser porteføljesammensetning og avkastning de to siste årene.

RESULTATER

Avkastningsresultat

Netto finansinntekter i innskuddspensjonsporteføljen utgjorde minus 140,4 millioner kroner (246,8). Dette tapet har bidratt til å redusere pensjonsbeholdningen til kunder med innskuddspensjon.

KLP Bedriftspensjon AS oppnådde et avkastningsresultat i kollektivporteføljen på 28,1 millioner kroner (77,8). Netto finansinntekter i kollektivporteføljen utgjorde 49,9 millioner kroner (87,6).

Risikoresultat

Samlet risikoresultat var på 3,4 millioner kroner (minus 0,6). Risikoresultatet forklares i hovedsak med at det har vært et positiv utvikling av antall uføre. I 2016 ble regelverket for uførepensjon

for private tjenstepensjoner endret, noe som har medført lavere uførepensjon for grupper som tjener mindre enn 6 ganger Grunnbeløpet i folketrygden.

Risikoresultatet for innskuddspensjonsordningene var på svakt positivt med 116 tusen kroner (minus 4).

Risikoresultatet for ytelsesordningene var på 3,3 millioner kroner (3,4).

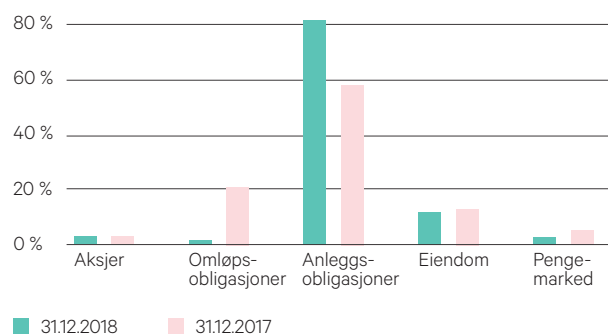
Administrasjonsresultat

Foretakets administrasjonsresultat utgjorde minus 38,9 millioner kroner (minus 38,8).

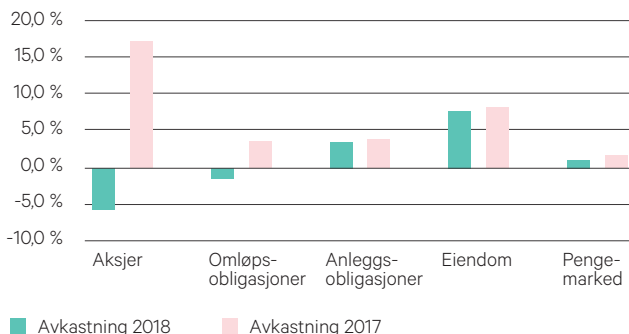
Det svake resultatet skyldes i hovedsak følgende forhold:

- IT utvikling i forbindelse med tilpasning til regulatoriske endringer
- Tilpasninger til ny bransjestandard for flyttefiler mellom forsikringselskaper
- Produktutvikling

PORTEFØLJESAMMENSETNING

AVKASTNING

RESULTATFORDELING 31.12.2018

MILLIONER KRONER	Resultat til kunder	Resultat til foretaket	Sum
Avkastningsresultat	26,0	2,1	28,1
Risikoresultat	1,7	1,8	3,4
Rentegarantipremie og fortjenesteelement	-	8,5	8,5
Administrasjonsresultat	-	-38,9	-38,9
Andre kostnader	-	-0,3	-0,3
Netto inntekter selskapsportefølje	-	5,7	5,7
Sum resultat	27,7	-21,1	6,6

Inntekter fra selskapsporteføljen

Foretakets ansvarlige kapital utover driftsmessig likviditetsbeholdning, er plassert i finansielle eiendeler som skal gi en stabil og langsiktig god avkastning. Inntektene fra denne porteføljen utgjorde 5,7 millioner kroner i 2018 (9,2).

ÅRSRESULTAT – DISPONERING

Foretaket oppnådde et årsresultat på minus 21,1 millioner kroner (-25,2) som styret foreslår disponert på følgende måte (se under).

Årsregnskapet for 2018 gir et rettmessig bilde av foretaket økonomiske drift gjennom året og økonomisk stilling pr. 31.12.2018. Etter styrets vurdering er forutsetning om fortsatt drift til stede.

FINANSIELL SOLIDITET OG KAPITALFORHOLD

Soliditetsutvikling

Endring av porteføljesammensetning gjennom salg av obligasjonsfond og kjøp av omløpsobligasjoner, kombinert med svak avkastning i aksjemarkedene i 2018, bidro til at kursreguleringsfondet falt i verdi gjennom året. Kursreguleringsfondet var 7,9 millioner kroner per 31.12.2018, ned fra 31,0 millioner kroner per 31.12.2017.

Tilleggsavsetningene utgjorde 111,4 millioner kroner ved utgangen av året (106,3).

Merverdier i porteføljen som måles til amortisert kost utgjorde 27 millioner kroner ved årsskiftet. Denne merverdien er ikke regnskapsført, men inngår i foretakets samlede soliditetskapsital. Solvensgrad var 150 prosent pr. 31.12.2018. Ved beregning av kapitaldekning med bruk av midlertidig fradrag (overgangsregler) for forsikringstekniske avsetninger på 16 år, for å tilpasse seg det nye kapitalkravet, er kapitaldeknin-gen 308 prosent.

Foretakets soliditet vurderes som tilfredsstillende ved bruk av overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger.

RISIKOFORHOLD

Kontroll og styring av risiko er en forutsetning for verdiskapning og lønnsomhet. I dette ligger at foretaket skal identifisere, vurdere og styre risikofaktorene på både forsikrings- og finansforvaltningssiden. Dette foretas ved å overvåke og løpende treffe nødvendige tiltak for å redusere risikoen for tap. Det gjennomføres årlig dokumentasjon og bekreftelse av foretakets interne kontrolltiltak. Dokumentasjonen fremlegges for styret sammen med risikooversikt og forbedringstiltak.

Forsikringsmessig risiko

Liv- og pensjonsforsikring er en bransje som er preget av langsiktige trender, forutsigbarhet og i begrenset grad av enkelthendelser som kan påvirke resul-

tatene i betydelig grad. Det er imidlertid viktig å ligge i forkant og se hvilke utslag endringstendenser innenfor de viktigste risikoområdene vil få. For KLP Bedriftspensjon AS er det i første rekke utviklingen innenfor uførehypighet og levealder som påvirker risikobildet.

Erstatningsavsetningene er økt med 2,9 millioner kroner. Erstatningsavsetningene utgjør nå totalt 37,6 millioner kroner.

Finansiell risiko - Forvaltningsstrategi og risikostyring

Det overordnede ansvar for forvaltningen av midlene ligger hos KLP Bedriftspensjon AS, men forvaltningen skjer i nært samarbeid med Finansdivisjonen i morselskapet KLP og gjennomføres av KLP Kapitalforvaltning AS gjennom mandater.

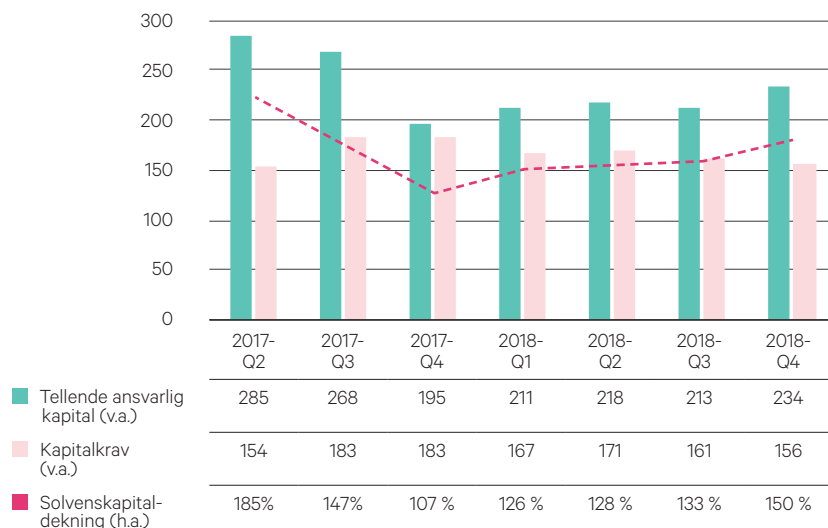
Foretakets målsetning for sin investeringsportefølje er å oppnå en stabil og høyest mulig avkastning gitt de begrensninger som er satt for risikotaking. I tillegg skal investeringsmidlene forvaltes i tråd med KLPs retningslinjer for ansvarlige investeringer og god selskapsstyring. Aksjer, eiendom og kreditt er foretakets tre største finansielle risikofaktorer på kort sikt, mens renterisikoen er den største på lang sikt.

Foretakets balanse består av en stor andel obligasjoner som regnskapsmessig

ÅRSRESULTAT DISPONERING

	2018	2017
Totalresultat	-21,1	-25,2
Overført fra / til risikoutjevningssfond	1,7	1,7
Overført fra annen egenkapital	-22,7	-27,0
Sum disponeringer og overføringer	-21,1	-25,2

SOLVENS II-KAPITALDEKNING

verdsettes til amortisert kost. Det innebærer at verdi-endringer som følge av endringer i rentenivået ikke regnskapsføres på denne porteføljen. Dette bidrar til stabilitet og forutsigbarhet i bokført avkastning.

KLP Bedriftspensjon AS valutasikrer hoveddelen av sine internasjonale investeringer. Foretaket har dermed meget begrenset valutarisiko.

Hovedtyngden av foretakets aksjeinvesteringer er indeksforvaltet. Dette er en kostnadseffektiv forvaltning som sikrer avkastning på linje med markedet. KLP Bedriftspensjon AS legger opp til fortsatt høy andel indeksforvaltning.

Kredittrisiko

KLP Bedriftspensjon AS søker å sette sammen plasseringer ved en bredt definert referanseindeks, noe som innebærer å spre investeringene på mange utstedere og således begrense risiko på enkeltmotparter. Foretaket er omfattet av konsernets retningslinjer om kredittrisiko. Konsernet beslutter rammer for de enkelte motparter, og KLP Bedriftspensjon AS tildeles en andel av disse rammene.

Likviditetsrisiko

Foretakets likviditetsforpliktelser er knyttet til utbetalinger av pensjonsytelser og øvrige utbetalinger i forbindelse med den daglige driften. Foretaket er fullt ut egenkapital-finansiert og har ikke innlån. Foretaket har tilgjengelig likviditet på bankkonti og verdipapirinvesteringer som er lett omsettelige i verdipapirmarkedet.

Likviditetsrisikoen for foretaket knytter seg derfor først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler. Styret har fastsatt overordnede retningslinjer for foretaket likviditetsstyring. KLP Kapitalforvaltning forvalter foretakets likviditet, og påser at foretaket til enhver tid har nødvendig likviditet til å møte sine forpliktelser.

Foretakets likviditetssituasjon vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko

Foretakets operasjonelle risiko er knyttet til risiko for tap som følge av utilstrekkelighet eller svikt i foretakets interne arbeidsprosesser, systemer, samt menneskelige feil.

Foretaket har fokusert på en god implementering av prinsipper for risikostyring og internkontroll, samt å skape en felles forståelse for hvordan god internkontroll skaper et levende ledelsesverktøy i virksomheten.

RAMMEBETINGELSER

Fripoliseutredning

En arbeidsgruppe med medlemmer fra Arbeids- og sosialdepartementet, Finanstilsynet og Finansdepartementet har utredet mulige endringer i regelverket for garanterte produkter. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport til Finansdepartementet i september 2018.

I utredningen har arbeidsgruppen tatt utgangspunkt i regelverket for private ytelsesbaserte tjenstepensjonsordninger og fripoliser. Arbeidsgruppens mandat har vært å vurdere om det er mulig å gjøre endringer i virksomhetsregelverket som klart er til kundenes fordel.

Gruppen har vurdert effektene for kundene av ulike regelverkstiltak, men har ikke lagt frem ferdig utredete løsninger med lov- eller forskriftsutkast.

Finansdepartementet vil nå vurdere eventuelle forslag til regelendringer basert på rapporten.

ENDRINGER I INNSKUDDSPENSJON FOR SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE

12. desember 2018 vedtok Stortinget endring i lov om innskuddspensjon som medførte at sparesatsene for selvstendig næringsdrivende øker fra 6 prosent til 7 prosent fra 2019. KLP Bedriftspensjon AS har i overkant av 1100 innskuddspensjonsavtaler med selvstendig næringsdrivende.

Egen pensjonskonto

Regjeringen la 14. desember 2018 frem Prop. 40 L (2018-2019). Her foreslår

regjeringen endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto). Arbeidstakere med innskuddspensjon skal få samlet pensjonen i en egen pensjonskonto som følger arbeidstakeren. Regjeringen vil også oppheve 12-månedersregelen, slik at arbeidstakere får med seg opptjent pensjon uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Regjeringen foreslår at pensjonsmidlene samles i arbeidsgivers pensjonsordning, med mindre arbeidstakeren reserverer seg mot dette. Arbeidstakere kan velge å beholde pensjonskapitalbevisene sine der de forvaltes i dag, eller samle dem hos en leverandør som arbeidstakeren selv velger.

Personvern og informasjonssikkerhet i KLP

I 2018 ble ny personvernlovgivning i Norge og Europa (the General Data Protection Regulation, GDPR) innført. Det innebærer at foretaket er underlagt de nye reglene for personvern i Norge. Reglene gir virksomhetene nye plikter og enkeltpersoner (kunder, medlemmer og ansatte) nye rettigheter.

Foretaket har gjennom 2018 hatt stor oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i sin virksomhet.

I forbindelse innføringen av ny personvernforordning i EU (GDPR), var KLP som konsern tidlig ute med prosjekter for å ruste organisasjonen for de skjerpede krav og endringer som denne oppstiller.

Ansvar og oppgaver for informasjonssikkerheten i virksomheten er etablert og kan dokumenteres. KLP konsernet har egen sikkerhetssjef og eget personvernombud.

KLP konsernet har etablert styringssystem for personvern og informasjonssikkerhet i henhold til kravene i personopplysningslovens § 13 IKT-forskriften § 5 for å sikre foretakenes systemer og de informasjonsverdier som behandles på egne og andres vegne. Dette tilfredsstiller også kravene i personvernlovgivning (GDPR). Det er utformet retnings-

linjer og gjennomførende rutiner som skal sikre at informasjonen ikke kommer på avveie, stjeles, endres uautorisert eller behandles i strid med gjeldende og kommende regelverk. De ansatte har fått opplæring i nevnte rutiner og sikkerhetsregler.

SAMFUNNSANSVAR

KLP Bedriftspensjon AS følger konsernets vedtatte retningslinjer for samfunnsansvar. KLP konsernet har forpliktet seg til å ta hensyn til menneskerettigheter, arbeidsrettigheter, miljø, antikorrupsjon og etikk i sine investeringer og forretningsdrift. KLP konsernet har tilsluttet seg FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. Alle investeringer som foretas i regi av KLP Bedriftspensjon AS, følger KLP konsernets retningslinjer for samfunnsansvarlige investeringer. Nærmere beskrivelser av konsernets samfunnsansvarlige virksomhet fremkommer på klp.no.

MILJØ

Foretakets miljøpåvirkning er knyttet til avfallshåndtering, transport og energiforbruk. Foretaket følger konsernets rutiner for håndtering av miljøpåvirkning, og konsernet har etablert gode rutiner på dette området. Nærmere beskrivelse av konsernets miljømessige forhold fremkommer på klp.no.

ORGANISASJON

KLP Bedriftspensjon AS er organisert som en salgs- og kundebetjeningsenhet, mens øvrige sentrale tjenester og kompetanse kjøpes av konsernet. Gjennom denne organiseringen drar KLP

Bedriftspensjon AS nytte av konsernets stordriftsfordeler og kompetanse. Antall ansatte i fast stilling i foretaket var 10 ved utgangen av 2018.

Foretakets sykefravær har gjennom flere år vært stabilt. Den samlede sykefraværsprosent i KLP Bedriftspensjon AS var 1,82 prosent i 2018. Langtids-sykefraværet utgjorde 0,77 prosent og korttidsfraværet 1,05 prosent. Sykefraværet ligger langt under det gjennomsnittlige fraværet for Norge og for næringen. Det har ikke vært noen skader eller ulykker på arbeidsplassen. Arbeidsmiljøet i foretaket er godt.

KLP Bedriftspensjon AS har implementert balansert målstyring i organisasjonen, på linje med resten av konsernet. Balansert målstyring er en sentral del av den strategiske styringen, og bidrar til økt gjennomføring av strategi og til å videreutvikle KLP Bedriftspensjon AS som en markeds- og forretningsorientert organisasjon.

Foretaket legger stor vekt på arbeidsmiljø og trivsel, og etterstreber lønns- og arbeidsvilkår på nivå med markedet. Det vektlegges kompetanse- og karriereutvikling for medarbeiderne i foretaket. Strukturerte plan- og utviklingssamtaler gjennomføres for alle ansatte to ganger i året.

Medarbeiderundersøkelsen for 2018 viser en betydelig fremgang sammenlignet med året før for alle hovedområder. KLP Konsernet legger betydelig vekt på medarbeiderundersøkelser.

KLP Bedriftspensjon AS prioriterer mangfold, likeverd og likestilling. Foretakets styre består av 50 prosent kvinner og 50 prosent menn. Blant de ansatte er andelen 50 prosent kvinner og 50 prosent menn.

Framtidsutsikter

KLP Bedriftspensjon AS er en utfordrer innenfor salg av private tjenestepensjoner til bedrifter. Innskuddspensjonsordninger er den dominerende løsningen for privat pensjonssparing i Norge. Markedet for innskuddspensjon og pensjonskapitalbevis er i vekst. Foretakets forvaltningskapital tilknyttet disse produktene har i løpet av 2018 økt med 26,6 prosent.

Foretaket har gjennom 2018 økt sin markedsandel både innenfor innskuddspensjon og pensjonskapitalbevis. Det er forventet et godt salg av innskuddspensjonsordninger, i utvalgte segmenter fremover. Det samme gjelder flyttemarkedet for pensjonskapitalbevis.

KLP Bedriftspensjon ser likevel behovet for å styrke lønnsomheten innenfor begge områder.

For å sikre konkurransedyktighet legges det vekt på kostnadseffektivitet ved etablering og videreutvikling av arbeidsrutiner og systemløsninger, og ved å utnytte KLP-konsernets stordriftsfordeler og kompetanse. Foretaket er i gang med robotisering av enkelte prosesser. I tillegg arbeides det med kontinuerlig forbedring ved bruk av Lean metodikk.

Oslo, 12. februar 2019

Styret i KLP Bedriftspensjon AS

MARIANNE SEVALDSEN
Styreleder

HARALD RAMON HAGEN
Valgt av og blant de ansatte

GRO MYKING

GRY PETERSVOLD

TORUN WAHL

Administrerende direktør

ALEXANDER BERG-LARSEN

STIG EVEN JAKOBSEN

Resultatregnskap

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE	TUSEN KRONER	2018	2017
	Forfalte premier, brutto	521 962	453 866
	Avgitte gjenforsikringspremier	-250	-250
	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser	519 606	543 068
18	Sum premieinntekter for egen regning	1 041 318	996 684
6	Inntekt fra investeringer i datterforetak	14 551	16 286
6	Renteinntekt og utbytte m.v på finansielle eiendeler	46 933	45 995
6	Verdiendringer på investeringer	-24 385	-34 450
6	Realisert gevinst og tap på investeringer	12 839	59 815
	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	49 937	87 645
6	Renteinntekter/ utbytte mv. på finansielle eiendeler	20 648	35 050
6	Verdiendringer på investeringer	-411 088	135 669
6	Realisert gevinst og tap på investeringer	250 081	76 028
	Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsporteføljen	-140 359	246 747
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	5 240	2 746
	Utbetalte erstatninger	-82 621	-73 718
	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak/pensjonskasser	-72 479	-125 390
18	Sum erstatninger	-155 100	-199 108
	Endring i premiereserve mv.	-45 114	-49 303
	Endring i tilleggsavsetninger	-8 016	-61 115
17	Endring i kursreguleringsfond	23 103	35 733
	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner	-1 230	-409
	Overføring av tilleggsavsetninger mv. til andre forsikringsforetak/pensjonskasser	198	183
18	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	-31 059	-74 911
	Endring i pensjonskapital mv.	-706 980	-1 014 211
18	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-706 980	-1 014 211

Resultatregnskap

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE	TUSEN KRONER	2018	2017
	Overskudd på avkastningsresultatet	-18 156	-14 794
	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	-1 658	-1 721
5	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-19 814	-16 515
	Forvaltningskostnader	-1 478	-1 138
24	Salgskostnader	-25 381	-22 810
	Forsikringsrelatert administrasjonskostnader	-40 212	-37 985
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	-67 071	-61 932
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-4 133	-994
5	Resultat av teknisk regnskap	-28 022	-33 849
6	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	10 099	9 540
6	Verdiendringer på investeringer	-4 009	-2 475
6	Realisert gevinst og tap på investeringer	-425	2 115
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	5 665	9 180
	Andre inntekter	1 969	742
	Forvaltningskostnader	-183	-134
	Andre kostnader	-267	-402
	Forvaltningskost og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-449	-536
5	Resultat av ikke-teknisk regnskap	7 185	9 386
	Resultat før skattekostnad	-20 836	-24 463
	Resultat før andre inntekter og kostnader	-20 836	-24 463
	Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		
21	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	-277	-786
	Sum andre inntekter og kostnader	-277	-786
5	Totalresultat	-21 114	-25 249
	RESULTATDISPONERING		
4	Overført til risikoutjevningfond	-1 658	-1 721
4	Overført fra/til annen egenkapital	22 772	26 971
		21 114	25 249

Balanse

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
28	Immaterielle eiendeler	14 067	17 050
	Utlån og fordringer	247 908	226 558
7,14	Finansielle eiendeler til amortisert kost	247 908	226 558
7,8,16	Aksjer og andeler	6 826	7 292
7,8,14,16	Rentebærende verdipapirer	235 429	279 239
7,8,14	Utlån og fordringer	2 241	2 406
7,8	Andre finansielle eiendeler	0	0
	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	244 496	288 937
	Sum investeringer	492 404	515 496
	Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	5 491	19 581
27	Fordring på datterforetak	7 241	7 683
	Andre fordringer	0	219
	Sum fordringer	12 731	27 484
14	Bankinnskudd (herav bundet 3.102)	3 850	5 940
	Sum andre eiendeler	3 850	5 940
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	523 052	565 969

Balanse

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
	Aksjer og andeler i datterforetak	202 324	195 013
7,15	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	202 324	195 013
7,14	Investeringer som holdes til forfall	122 247	71 505
7,14	Obligasjoner	1 235 214	853 384
Finansielle eiendeler til amortisert kost		1 357 461	924 889
7,8,16	Aksjefondsandeler	46 015	75 123
7,8,14,16	Rentebærende verdipapirer	62 552	411 827
7,8,14	Utlån og fordringer	13 201	12 595
7,8	Andre finansielle eiendeler	0	0
Finansielle eiendeler til virkelig verdi		121 767	499 544
7,8,16	Sum investeringer i kollektivporteføljen	1 681 552	1 619 446
7,8,9,16	Aksjer og andeler	2 193 799	1 678 580
7,8,9,14,16	Rentebærende verdipapirer	1 195 053	994 653
7,8,9,14,16	Utlån og fordringer	5 489	7 183
7,8,9,16	Andre finansielle eiendeler	2 031	3 370
Finansielle eiendeler til virkelig verdi		3 396 372	2 683 785
7,8,9	Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	3 396 372	2 683 785
Sum eiendeler i kundeporteføljene		5 077 924	4 303 232
SUM EIENDELER		5 600 975	4 869 200

Balanse

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
	Aksjekapital	28 250	28 250
	Overkurs	713 000	713 000
4	Sum innskutt egenkapital	741 250	741 250
	Risikoutjevningfond	3 379	1 721
	Annen opptjent egenkapital	-242 500	-219 728
4	Sum opptjent egenkapital	-239 121	-218 007
4	Sum egenkapital	502 129	523 243
18	Premiereserve mv.	1 529 621	1 476 607
18	Tilleggsavsetninger	111 401	106 322
17,18	Kursreguleringsfond	7 926	31 029
18	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	34 873	30 333
	Sum forsikringsforpliktelser kontraktsfastsatte	1 683 821	1 644 291
18	Pensjonskapital	3 376 787	2 675 043
18	Premiefond og innskuddsfond	19 585	8 742
	Sum forpliktelser- særskilt investeringsportefølje	3 396 372	2 683 785
21	Pensjonsforpliktelser o.l.	8 663	7 729
	Sum avsetninger for forpliktelser	8 663	7 729
	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	-200	9
	Andre forpliktelser	7 406	7 236
	Sum forpliktelser	7 205	7 245
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	2 786	2 908
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	5 600 975	4 869 200

Oslo, 12. februar 2019
Styret i KLP Bedriftspensjon AS

MARIANNE SEVALDSEN
Styremedlem

HARALD RAMON HAGEN
Valgt av og blant de ansatte

GRO MYKING

GRY PETERSVOLD

TORUN WAHL
Administrerende direktør

ALEXANDER BERG-LARSEN

STIG EVEN JAKOBSEN

Egenkapitaloppstilling

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

2018 TUSEN KRONER	Innskutt egenkapital	Annen opptjent egenkapital	Risiko- utjevnings- fond	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2018	741 250	-219 728	1 721	523 243
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	-22 494	1 658	-20 836
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	0	-277	0	-277
Totalresultat	0	-22 772	1 658	-21 114
Egenkapital 31.12.2018	741 250	-242 500	3 379	502 129

Selskapet har en aksjeklasse fordelt på 250 000 aksjer á kr 113,00.

2017 TUSEN KRONER	Innskutt egenkapital	Annen opptjent egenkapital	Risiko- utjevnings- fond	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	501 250	-192 758	0	308 492
Kapitalutvidelse	240 000	0	0	240 000
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	-26 184	1 721	-24 463
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	0	-786	0	-786
Totalresultat	0	-26 970	1 721	-25 249
Egenkapital 31.12.2017	741 250	-219 728	1 721	523 243

Kontantstrømoppstilling

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier direkte forsikring	529 273	433 224
Utbetalte gjenforsikringspremier	-250	-250
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-84 414	-72 016
Innbetalinger ved flytting	519 804	543 251
Utbetalinger ved flytting	-72 486	-125 621
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-53 508	-50 461
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinretninger, arbeidsgiveravgift mv.	-12 046	-11 957
Utbetaling av renter	-4	-37
Innbetaling av renter	79 257	92 213
Innbetalinger av konsernbidrag	7 683	7 970
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	17	5
Innbetalinger ved salg av aksjefond	1 221 622	196 955
Utbetalinger ved kjøp av aksjefond	-1 224 117	-159 327
Innbetalinger ved salg av obligasjoner	1 547 602	191 720
Utbetalinger ved kjøp av obligasjoner	-1 649 707	-580 300
Utbetaling til investering i eiendeler med investeringsvalg	-810 374	-700 270
Netto inn- og utbetalinger for kjøp/salg av andre verdipapirer med kort løpetid	-441	-1 354
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-2 090	-236 255
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler	0	-1 750
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	0	-1 750
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalinger av egenkapital	0	240 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	240 000
Netto endring i kantar og bankinnskudd	-2 090	1 995
Beholdning av kantar og bankinnskudd ved periodens begynnelse	5 940	3 944
Beholdning av kantar og bankinnskudd ved periodens slutt	3 850	5 940

Noter til regnskapet

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Bedriftspensjon AS (foretaket) leverer pensjons- og forsikringstjenester til bedrifter i offentlig og privat sektor. Foretaket tilbyr innskudds- og foretakspensjon, med risikoytelser etter kundenes valg.

KLP Bedriftspensjon AS er registrert og hjemmehørende i Norge. Foretaket har kontor i Dronning Eufemias gate 10, Oslo.

Foretaket KLP BP Eiendom AS er et heleid datterforetak av KLP Bedriftspensjon AS. KLP Bedriftspensjon AS har ikke utarbeidet konsernregnskap da foretaket med datterforetak utgjør et underkonsern som inngår i konsernregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse Gjensidig Forsikringsselskap (KLP).

Årsregnskapet til KLP Bedriftspensjon AS og til konsernet KLP er tilgjengelig på foretakets nettside klp.no.

Foretakets årsregnskap for 2018 ble vedtatt av selskapets styre den 12. februar 2019.

NOTE 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet i årsregnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent for alle perioder som er presentert med mindre annet fremkommer.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i henhold til "Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)" av 17. juli 1998 nr. 56 og "Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak" (årsoppgjørsforskriften) fastsatt av Finansdepartementet 18. desember 2015. Det innebærer at foretakets årsregnskap er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (EU godkjente IFRS/IAS) med de tillegg som følger av årsregnskapsforskriften.

Årsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til virkelig verdi over resultatet
- Eierandeler i datterforetak er vurdert etter egenkapitalmetoden

For å utarbeide årsregnskap etter forskriftene, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke foretakets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for foretaket er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift.

2.2 ENDRINGER I REGNSKAPS-PRINSIPPER OG OPPLYSNINGER

2.2.1 Nye og endrede standarder som er tatt i bruk

Det er ikke tatt i bruk standarder, endringer eller fortolkninger som er trådt i kraft i 2018 som har påvirket i foretakets årsregnskap i vesentlig grad.

2.2.2 Nye og endrede standarder som ikke er tatt i bruk

Det foreligger endringer i standarder og fortolkninger som får virkning for årsregnskap som påbegynnes etter 1. januar 2018 som ikke er tatt i bruk i dette regnskapet. Blant de som KLP Bedriftspensjon AS ikke har valgt å tidlig anvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

Finanstilsynet fastsatte 20. desember 2018 en endringsforskrift til årsregnskapsforskriften for livsforsikringsforetak. Av endringsforskriften framkommer det at livsforsikringsforetak ikke har adgang til å ta i bruk den nye internasjonale regnskapsstandard IFRS 9 Finansielle instrumenter. Dermed fortsetter livsforsikringsforetakene å benytte IAS 39 for innregning og måling av finansielle instrumenter.

IFRS 16 Leiekontrakter vil resultere i at flere leieavtaler blir balanseført enn tidligere, ettersom skillet mellom operasjonell og finansiell leasing er fjernet. Under den nye standarden, er retten til å bruke en leid gjenstand en

eiendel og forpliktelsen til å betale leie en gjeld som skal balanseføres. Unntakene er kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi. Den regnskapsmessige behandlingen for utleiende vil ikke bli vesentlig endret. Foretaket vil ta i bruk standarden fra og med 2019. Overgang til IFRS 16 vil ikke ha vesentlig virkning på foretakets regnskap, da foretaket ikke har leiekontrakter.

IASB har publisert standarden IFRS 17 Forsikringskontrakter, regnskapsstandard som kommer til å erstatte dagens IFRS 4. Standarden er meget omfattende og vil kreve betydelige ressurser å implementere. KLP Bedriftspensjon AS jobber med å vurdere konsekvensene for foretaket dersom den implementeres. Standarden er ikke på nåværende tidspunkt godkjent av EU, og vil tidligst implementeres fra 2022.

Det er ingen andre standarder eller forklaringer som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på foretakets regnskap.

2.3 DATTERFORETAK

Som datterforetak regnes alle enheter der foretaket har bestemmende innflytelse/kontroll. Bestemmende innflytelse oppnås normalt gjennom eie av mer enn halvparten av stemmeberettiget kapital. Datterforetak innregnes etter egenkapitalmetoden. Det innebærer at foretakets andel av over- eller underskudd i datterforetak resultatføres og tillegges balanseført verdi sammen med ikke resultatførte egenkapitalendringer. Foretaket resultatfører ikke andel av underskudd dersom det medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ med mindre foretaket har påtatt seg forpliktelser på vegne av datterforetaket.

Kjøp av datterforetak regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost settes lik virkelig verdi av eiendeler som ytes som vederlag ved kjøpet, egenkapitalinstrumenter som utstedes og pådratte forpliktelser ved overføring av kontroll.

2.4 Segmentinformasjon

Foretakets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Foretakets forretningsområder er innskuddspensjon og ytelsesbasert tjenestepensjon.

2.5 OMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

(a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Foretakets regnskapet presenteres i norske kroner, som er den funksjonelle valutaen til foretaket.

(b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutagevinster - og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta resultatføres. Det gjelder også omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) på balansedagen.

Omregningsdifferanser på ikke-pengeposter inngår som del av gevinst og tap ved vurdering til virkelig verdi. Omregningsdifferanser knyttet til ikke-pengeposter som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.6 IMMATERIELLE EIENDELER

Foretakets immaterielle eiendeler består av aktiverte IT-systemer. Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader utbetalt til systemleverandør, samt ekstern konsulentbistand og internt medgåtte kostnader for å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid. Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskri-

ves disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

2.7 FINANSIELLE INSTRUMENTER

2.7.1 Klassifisering

Foretakets finansielle eiendeler er inndelt i selskapsportefølje og kundeportefølje. Investeringene i kundeporteføljen er videre inndelt i kollektivportefølje og investeringsvalgportefølje.

Foretakets finansielle eiendeler er klassifisert i følgende kategorier: Til virkelig verdi over resultat og finansielle eiendeler til amortisert kost. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

2.7.1.1 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: Holdt for omsetning og frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdiopsjon.

(a) Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger.

(b) Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Finansielle eiendeler klassifiseres i denne kategorien dersom de enten forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi eller dersom klassifiseringen eliminerer eller reduserer regnskapsmessig inkonsistens i måling.

Gruppen omfatter investeringer i verdipapirfond (aksje- og obligasjonsfond) og bankinnskudd tilknyttet investeringsvirksomheten.

2.7.1.2 Finansielle eiendeler til amortisert kost

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: Utlån og fordringer og investeringer som holdes til forfall.

(a) Utlån og fordringer er finansielle eiendeler, med unntak av derivater, med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som foretaket har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat. Utlån og fordringer til amortisert kost består av:

- Utlån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten
- Øvrige lån og fordringer, inklusiv fordringer på forsikringstakere

(b) Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av finansielle eiendeler, som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger og et definert forfallstidspunkt. Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av obligasjoner som man har intensjon om å beholde til forfallstidspunktet og som omsettes i et aktivt marked med unntak for:

- De som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.
- De som oppfyller definisjonen til lån og fordringer.

2.7.2 Regnskapsføring og måling

Kjøp og salg av finansielle instrumenter innregnes i balansen til virkelig verdi på handelsdato, det vil si når foretaket har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultat. For disse instrumentene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. Finansielle eiendeler fraregnes når foretaket ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller foretaket har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

Finansielle forpliktelser fraregnes når den underliggende plikten i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

2.7.2.1 Verdimåling til virkelig verdi

Prinsippene for beregning av virkelig

verdi relatert til de ulike instrumentene fremkommer av note 7.

2.7.2.2 Verdimåling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten.

2.7.3 Nedskrivning av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Hver balansedag vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse av en finansiell eiendel legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter og om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold. Det vurderes om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, hvorvidt det finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter, eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Vurderingen baseres utelukkende på historiske forhold, fremtidige hendelser vurderes ikke uansett grad av sannsynlighet.

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall foretas det nedskrivning. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny, forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med hhv. opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente). Nedskrivningen føres mot avsetningskonto og innregnes i resultatregnskapet. En eventuell reversering av tidligere ned-

skrivning føres tilbake mot avsetningskonto via resultatet.

2.7.4 Presentasjon i balanse og resultatregnskap

2.7.4.1 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet presenteres i balansen enten som "Aksjer og andeler", "Rentebærende verdipapirer" eller "Utlån og fordringer". Renteinntekter og aksjeutbytte inkluderes i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler". Øvrige verdiendringer inngår i linjen "Verdiendringer på investeringer".

2.7.4.2 Finansielle eiendeler til amortisert kost

Finansielle eiendeler til amortisert kost presenteres i balansen enten som "Investeringer som holdes til forfall" eller "Utlån og fordringer". Renteinntekter inkluderes i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler". Verdiendringer som kan knyttes til objektive indikasjoner på verdifall samt valutaendringer inngår i linjen "Verdiendringer på investeringer".

2.7.5 Motregning

Finansielle eiendeler og finansiell gjeld er bare motregnet i den grad det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendel mot gjeld, samt at forfallstidspunktet for eiendelen samsvarer med forfallstidspunktet for gjelden.

2.8 KONTANTER OG KONTANT-EKVIVALENTER

Som kontanter og bankinnskudd regnes kontantbeholdning og bankinnskudd tilknyttet daglig drift. Dette inngår i balansen på linjen for "Bankinnskudd". Foretaket har ingen kontantbeholdning per 31.12.2018.

Bankinnskudd tilknyttet forvaltningsvirksomheten er definert som finansiell eiendel og inngår i balansen på linjen for "Utlån og fordringer".

2.9 Pensjonsforpliktelser egne ansatte
Ytelser til ansatte, herunder pensjonsforpliktelser, skal innregnes og måles i samsvar med IAS 19.

Foretakets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Pensjonsansvar utover Fellesordningen dekkes over driften. Disse pensjonsordningene er ytelsesbaserte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuariemessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgdagang for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som foretaket gjør må følges konsekvent for senere perioder. Foretaket har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen "Forsikringsrelaterte driftskostnader", mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen "Forvaltningskostnader og andre kostnader tilknyttet selskapsporteføljen". Estimataavviket er klassifisert i under andre inntekter og kostnader.

2.10 KONTANTSTRØMOPPSTILLING
Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet i samsvar med "Foreløpig Norsk Regnskapsstandards Kontantstrømoppstilling". Kontanter og kontantekviva-

lenter er definert som beholdning av kontanter og bankinnskudd på driftskonti. Bankinnskudd relatert til forvaltningsvirksomheten er ikke definert som kontanter i kontantstrømoppstillingen. Kontantstrømoppstilling er satt opp etter den direkte metoden.

2.11 FORETAKETS EGENKAPITAL
Egenkapitalen i foretaket er delt i to klasser:

a) Innskutt egenkapital

Innskutt egenkapital består av aksjekapital og overkurs.

b) Opptjent egenkapital

Foretakets opptjente egenkapital består av risikoutjevningfond og annen egenkapital.

Risikoutjevningfondet kan primært benyttestil å dekke negativt risikoresultat, men også i enkelte tilfeller å styrke premiereserven. Risikoutjevningfondet kan maksimalt utgjøre 150 prosent av årets risikopremie.

2.12 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

a) Premieinntekter

Premieinntekter inntektsføres med det beløp som forfaller i regnskapsåret. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning mot uopptjent premie. Årets tilflyttede reserver føres over resultatregnskapet, og inngår i premieinntektene.

b) Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetoden.

For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi, klassifiseres renteinntektene som "Renteinntekter/utbytte på finansielle eiendeler", mens effekten av renteendringer klassifiseres som "Verdiendringer på investeringer".

2.13 SKATT

Foretaket driver skattepliktig virksomhet. Med virkning fra og med inntektsåret 2018 er skattereglene for livsforsikring- og pensjonsforetak endret. De nye reglene innebærer at skatlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen, skal foretas i samsvar med regnskapslovgivningen. Prinsippet vil gjelde både finansielle eiendeler og andre type eiendeler. Det vil derfor være det tekniske regnskapet, slik det fremkommer av regnskapet, som vil legges til grunn for skatleggingen. Fremover vil det ikke oppstå permanente eller midlertidige forskjeller for skatteformål tilknyttet kundeporteføljene.

Urealiserte gevinster og tap på eiendeler som tidligere har gitt grunnlag for asymmetriske tidfestingseffekter, skal i 2018 tas til inntekt, men kan samordnes med akkumulerte fremførbare underskudd. Netto skattepliktig inntekt knyttet til gevinst og tap på urealiserte eiendeler i 2018, som overstiger foretakets fremførbare underskudd, kan føres på gevinst- og tapskonto og inntektsføres med 20 % per år.

KLP Bedriftspensjon hadde ved inngangen til 2018 netto midlertidige forskjeller på 351 millioner, og et underskudd til fremføring på 607 millioner. De nye skattereglene vil redusere underskudd til fremføring. Foretaket har tidligere ikke balanseført utsatt skattefordel, og de nye skattereglene vil ikke få effekt på foretakets egenkapital.

For selskapsporteføljen er skattereglene uendret. Resterende del av foretakets fremførbare underskudd kan benyttes til å motregne eventuelt skattepliktig overskudd i selskapsporteføljen.

Ved avleggelsen av selskapsregnskapet vurderes balanseføring av utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet som forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld i selskapsporteføljen. Utsatt skatte-

fordel balanseføres i den grad det kan sannsynliggjøres at foretaket vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen i fremtiden. Ved vurdering av sannsynlighet legges det vekt på historisk inntjening og forventet fremtidig skattemessig inntekt.

Foretaket er en del av et finanskonsern og et skattekonsern. Eventuelle skattemessige overskudd kan, med unntak for de begrensninger som er gjort gjeldende gjennom finansieringsvirksomhetsloven, avgis i sin helhet til morforetak og datterforetak som konsernbidrag med skattemessig effekt.

Foretaket er omfattet av reglene om finansskatt. Det er beregnet finansskatt på foretakets samlede arbeidsgiveravgiftspliktige ytelser i tillegg til lønnsytelser mv. som er opptjent i 2018, men som ikke utbetales før senere år.

2.14 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringsforpliktelsene er målt i samsvarende med forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 med tilhørende forskrift. Forsikringsforpliktelsene hensyntar alle opplysninger som foreligger på tidspunktet for avleggelse av årsregnskapet og er tilstrekkelige for å dekke foretakets totale forsikringsforpliktelser etter avtalene.

2.14.1 Avsetninger i forsikringsfond

2.14.1.1 Premiereserve

Netto premiereserve i pensjonsordningene er fastsatt som netto engangspremie for de opptjente alders-, uføre- og etterlattepensjoner. I tillegg er det avsatt administrasjonsreserve til dekning av kostnader forbundet med utbetaling av pensjon i fremtiden.

Erstatningsavsetninger inngår som en del av premiereserven og består av avsetninger for inntrufne, ennå ikke oppgjorte forsikringstilfeller.

2.14.1.2 Tilleggsavsetninger

Tilleggsavsetninger inngår i resultatregnskapet under linjen "Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser" som pliktige avsetninger. Tilleggsavsetningene er tildelt den enkelte forsikringskundes avtale, og kan anvendes til å dekke avkastningsunderskudd basert på avkastning på kundemidlene i intervallet null og opp til grunnlagsrenten. En eventuell negativ finansavkastning må dekkes fra foretakets egenkapital. Tilleggsavsetningene kan maksimalt utgjøre 12 prosent av premiereserven.

2.14.1.3 Premiefond

Premiefond inneholder forskuddsbetalte premier og overskuddsmidler som er fordelt til den enkelte kundes premiefondskonto. Premiefondsmidler kan benyttes til dekning av fremtidige premier.

2.14.1.4 Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet er definert i norsk forsikringslovgivning, og det er knyttet til kollektivporteføljen i livsforsikring som et ufordelt, felles kundefond.

Kursreguleringsfondet består av netto urealiserte gevinster tilknyttet finansielle omløpsmidler. Dersom netto kursreserver er negative, settes kursreguleringsfondet til null. Endringer i kursreguleringsfondet føres over resultatregnskapet.

2.14.2 Resultatelementer i livsforsikring

2.14.2.1 Avkastningsresultat

For å beregne avkastningsresultatet, har man innført et skille mellom investeringer som dekker forpliktelsene foretaket har overfor forsikringstakerne, og andre eiendeler. Dette fremkommer i rapporteringen som henholdsvis kollektiv- og selskapsportefølje. Kollektivporteføljen kan videre deles inn i underporteføljer med ulik investeringsprofil. Avkastningsresultatet består av bokført avkastningen på kollektivporteføljen fratrukket grunnlagsrenten. Positivt

avkastningsresultat tilfaller kundene, mens et negativt avkastningsresultat må dekkes inn fra kundenes tilleggsavsetninger og/eller fra foretakets egenkapital. Foretaket fakturerer et særskilt premieelement (rentegarantipremie) for å innstå for rentegarantien. Rentegarantipremien inngår i resultat til foretaket.

For kunder med investeringsvalg er det ingen avkastningsgaranti og finansavkastningen tilskrives kunde uavhengig av oppnådd avkastning. Avkastningsresultatet for disse blir da null.

2.14.2.2 Risikoresultat

Risikoresultatet er faktisk dødelighet og uførhet i den forsikrede bestanden i perioden i forhold til den forutsatte dødelighet og uførhet i foretakets premietariff.

For produkter med overskuddsdeling vil et positivt risikoresultat tilbakeføres til kundene, men det er anledning til å holde tilbake inntil halvparten av et positivt risikoresultat i risikoutjevningssfond under egenkapitalen. Et eventuelt negativt risikoresultat må dekkes av risikoutjevningssfond eller øvrig egenkapital i foretaket.

For produkter uten rett til overskudd for forsikringstaker fra risikoresultatet tilfaller risikoresultatet i sin helhet foretakets egenkapital.

2.14.2.3 Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er lik pris for tjenester knyttet til administrasjon og pris for forvaltning av kapital fratrukket foretakets faktiske omkostninger. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet foretakets egenkapital.

2.14.2.4 Avkastning på selskapsporteføljen

Avkastning på midler i selskapsporteføljen tilfaller foretakets egenkapital.

2.14.3 Fripoliser

For fripoliser er det overskuddsdeling,

slik at minst 80 prosent av oppnådd avkastning på midlene til forvaltning tilfaller kundene og maksimalt 20 prosent tilfaller foretaket. Overskuddsdelingen foretas etter at det er foretatt avsetninger til tilleggsavsetninger. Fripolisene forvaltes i kollektivporteføljen.

2.14.4 Grunnlagsrente

Grunnlagsrenten er den garanterte avkastning på kundemidlene i en forsikringskontrakt.

Grunnlagsrenten for ny opptjening er mellom 0,2% og 2%.

Foretakets totale gjennomsnittlige grunnlagsrente i bransjen kollektiv pensjon var i 2018 2,89%, redusert fra 2,95% i 2017.

2.14.5 Dødelighet og uførhet

For uførerisiko benyttes beregningsgrunnlag basert både på foretakets egen uføreerfaringer og erfaring i bransjen.

Fra 1.1.2014 er det benyttet nytt beregningsgrunnlag K2013 på opplevelses- og dødsrisiko. K2013 er minimum beregningsgrunnlag for premieberegninger og avsetninger for kollektiv pensjonsforsikring i Norge – fastsatt av Finanstilsynet i mars 2013.

2.14.6 Overskuddsmidler avsatt til kunder

Årets avkastningsresultat er i hovedsak avsatt til tilleggsavsetninger. Avkastningsresultat etter tildeling av tilleggsavsetninger er tilført kundens premiefond og pensjonistenes overskuddsfond for foretakspensjonsavtalene og benyttet til oppskrivning av ytelser på fripoliser.

Halvparten av risikoresultat på produkter med overskuddsdeling er tilført kunder.

2.14.7 Flytting

Mottatte premiereserver i forbindelse med flytting er vist på egen linje i resultatet, og utgjør en del av premieinntektene. Overførte premiereserver, kursreserver og tilleggsavsetninger i forbindelse med flytting av kontrakter ut av foretaket, presenteres som en erstatningskostnad i resultatregnskapet. Netto effekt på premiereserve som skyldes flytting inngår i linjen "Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. til/fra andre forsikringsforetak/pensjonskasser".

NOTE 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Foretaket utarbeider estimater og antakelser om framtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige framtidige hendelser vurdert ut fra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

3.1 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Ved beregning av forsikringsmessige avsetninger i bransjen kollektiv pensjonsforsikring, baseres forutsetningene om uførerisiko på egne uføreerfaringer frem til dags dato. For de øvrige risikoelementer, herunder opplevelsesrisiko, benyttes beregningsgrunnlaget K2013. Dette er minimum beregningsgrunnlag fastsatt av Finanstilsynet for premieberegninger og avsetninger for kollektiv pensjonsforsikring i Norge. Grunnlaget er benyttet på risiko for død og opplevelse.

3.2 PENSJONSFORPLIKTELSE EGNE ANSATTE

Nåverdien av netto pensjonsforpliktelser foretaket har overfor sine ansatte,

avhenger av en rekke forutsetninger av økonomisk og demografisk art. Foretaket følger ”Veiledningen for fastsettelse av pensjonsforutsetninger” utgitt av Norsk regnskapsstiftelse (NRS). Oppdatert veiledning utgitt i januar 2019 er lagt til grunn for oppdatert måling av beste estimat for påløpt forpliktelse og midler per 31.12.2018.

Ved regnskapsføring av pensjonsordninger etter IAS 19 og NRS 6 må en rekke aktuarmessige forutsetninger fastsettes. Fastsettelsen involverer betydelige elementer av skjønn og praktiske tilnærminger. Det er lagt vekt på at forutsetningene er innbyrdes konsistente. Forutsetningene for beregning av foretakets pensjonsforpliktelse er fastsatt i samsvar med veiledningens anbefaling og fremkommer av note 21 Pensjonsforpliktelse.

3.3 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler til virkelig verdi i resultatet, er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked slik at markedsverdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. For noterte papirer med liten omsetning, vurderes det hvorvidt den observerbare kursen kan antas å være reell.

3.4 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Foretakets portefølje av anleggsobligasjoner inkludert anleggsobligasjoner som holdes til forfall, vurderes enkeltvis hvert kvartal med tanke på nedskrivningsbehov. Porteføljen består av verdipapirer hvor utsteder har høy rating fra et anerkjent ratingbyrå. Dersom utstедers rating endres negativt foretas det nedskrivning kun dersom ratingnivået endres negativt med et større intervall og/eller det i tillegg observeres forhold som oppfattes som en objektiv hendelse som innvirker på framtidige kontantstrømmer fra investeringen. Nedskrivningsbehov beregnes som verdien av opprinnelig forventet kontantstrøm og ny forventet kontantstrøm. Det vil være usikkerhet til beregning av ny, forventet kontantstrøm.

3.5 AKTIVERT PROGRAMVARE

Ved mistanke om verdifall, foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for aktivert programvare er til stede. I den forbindelse estimeres gjenvinnbart beløp. Det foreligger usikkerhet knyttet til estimat av kontantstrømmer og diskonteringsfaktor i forbindelse med beregning av gjenvinnbart beløp.

NOTE 4 Egenkapital, antall aksjer

TUSEN KRONER	Aksje- kapital	Overkurs	Innskutt egenkap.	Akkumulert underskuddl	Risiko- utjevnt.fond	Opptjent egenkap.	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2018	28 250	713 000	741 250	-219 728	1 721	-218 007	523 243
Resultat før andre inntekter og kostnader	0	0	0	-22 494	1 658	-20 836	-20 836
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	0	0	0	-277	0	-277	-277
Egenkapital 31.12.2018	28 250	713 000	741 250	-242 500	3 379	-239 121	502 129

Foretaket har en aksjeklasse fordelt på 250 000 aksjer á kr 113,00.

Det er ingen bestemmelser i vedtektene vedrørende begrensninger i stemmerett.

NOTE 5 Resultatanalyse - bransjefordelt

2018 TUSEN KRONER	Ytelses- pensjon	Innskudds- pensjon	Sum
Beregningsmessige omkostninger	12 154	15 413	27 568
-Faktiske omkostninger	-18 132	-48 368	-66 500
Administrasjonsresultat	-5 978	-32 954	-38 932
Netto finansinntekter	48 632	-140 359	-91 727
- Pliktige renter	-43 587	0	-43 587
- Kursreguleringsfond	23 103	0	23 103
- Avkastning tilført kunder i innskuddspensjon	0	140 359	140 359
Avkastningsresultat	28 148	0	28 148
Rentegarantipremie	3 454	0	3 454
Fortjenesteelement	3 573	0	3 573
Risikoresultat	3 432	0	3 432
Sum administrasjons-/avkastnings- og risikoresultat m.v.	32 628	-32 954	-326
Avsatt til tilleggsavsetninger	-7 881	0	-7 881
Avsatt til kunder	-19 814	0	-19 814
Resultat av teknisk regnskap	4 933	-32 954	-28 022
Resultat av ikke-teknisk regnskap			7 185
Andre inntekter og kostnader			-277
Totalresultat			-21 114

NOTE 5 Resultatanalyse - bransjefordelt forts.

2017 TUSEN KRONER	Ytelses- pensjon	Innskudds- pensjon	Sum
Beregningsmessige omkostninger	11 851	11 120	22 971
- Faktiske omkostninger	-19 051	-42 749	-61 800
Administrasjonsresultat	-7 200	-31 629	-38 829
Netto finansinntekter	87 645	246 747	334 391
- Pliktige renter	-45 566	0	-45 566
- Kursreguleringsfond	35 733	0	35 733
- Avkastning tilført kunder i innskuddspensjon	0	-246 747	-246 747
Avkastningsresultat	77 812	0	77 812
Rentegarantipremie	2 214	0	2 214
Fortjenesteelement	3 262	0	3 262
Risikoresultat	-597	0	-597
Sum administrasjons-/avkastnings- og risikoresultat m.v.	75 491	-31 629	43 862
Avsatt til tilleggsavsetninger	-61 196	0	-61 196
Avsatt til kunder	-16 515	0	-16 515
Resultat av teknisk regnskap	-2 221	-31 629	-33 849
Resultat av ikke-teknisk regnskap			9 386
Andre inntekter og kostnader			-786
Totalresultat			-25 249

NOTE 6 Netto inntekter fra finansielle investeringer

Noten viser netto inntekter fra finansielle eiendeler spesifisert på type aktiva, fordelt på henholdsvis selskaps-, kollektiv- og investeringsvalgporteføljen.

2018 TUSEN KRONER	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Investerings- valgporteføljen	Sum
Resultat datterforetak	0	14 551	0	14 551
Sum inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	14 551	0	14 551
Renter bank	35	102	88	226
Renter obligasjoner amortisert kost	5 013	40 454	0	45 467
Utbytte/renter aksjer og andeler	5 051	6 377	20 560	31 988
Sum renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	10 099	46 933	20 648	77 680
Verdiendring aksjer og andeler	-4 009	-24 385	-411 088	-439 482
Sum verdiendringer på investeringer	-4 009	-24 385	-411 088	-439 482
Realisert aksjer og andeler	0	3 378	275 746	279 124
Realisert obligasjoner	-425	9 460	-25 665	-16 631
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	-425	12 839	250 081	262 494
Sum netto inntekter fra investeringer	5 665	49 937	-140 359	-84 757

2017 TUSEN KRONER	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Investerings- valgporteføljen	Sum
Resultat datterforetak	0	16 286	0	16 286
Sum inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	16 286	0	16 286
Renter bank	64	141	114	318
Renter obligasjoner amortisert kost	3 753	30 319	0	34 072
Utbytte/renter aksjer og andeler	5 722	15 535	34 936	56 194
Sum renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	9 540	45 995	35 050	90 584
Verdiendring aksjer og andeler	-2 475	-34 450	135 669	98 744
Sum verdiendringer på investeringer	-2 475	-34 450	135 669	98 744
Realisert aksjer og andeler	906	59 626	66 686	127 217
Realisert obligasjoner	1 209	189	9 342	10 740
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	2 115	59 815	76 028	137 957
Sum netto inntekter fra investeringer	9 180	87 645	246 747	343 571

NOTE 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, meglar, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter foretaket verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskapsspesifikk informasjon.

DE ULIKE FINANSIELLE INSTRUMENTER PRISES DERMED PÅ FØLGENDE MÅTE:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes for aksjer:

- Oslo Børs
- Morgan Stanley Capital International (MSCI) / Reuters
- Bloomberg

Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Bloomberg.

b) Andre aksjer (datter)

Dette gjelder kun aksjer i datterforetak. Her benyttes egenkapitalmetoden.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indekxleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Barclays Capital Indicies
- Bloomberg
- Reuters

Barclays Capital Indicies har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg. Sisteprioritet er Reuters.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte

en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskapsspesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benytter vi spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt.

f) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

g) Obligasjoner som måles til amortisert kost (herunder obligasjoner som holdes til forfall)

Finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten. I denne noten opplyses det forøvrig om virkelig verdi på de finansielle instrumentene som måles til amortisert kost.

NOTE 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser - forts.

31.12.2018 TUSEN KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
DATTERFORETAK REGNSKAPSFØRT ETTER EGENKAPITALMETODEN						
Aksjer og andeler i datterforetak	0	0	202 324	202 324	0	0
Sum datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0	202 324	202 324	0	0
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL						
Norske hold til forfall obligasjoner	0	0	115 541	119 553	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	2 723	2 723	0	0
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	0	0	3 921	4 033	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	61	61	0	0
Sum investeringer som holdes til forfall	0	0	122 247	126 370	0	0
OBLIGASJONER KLASSETTIL SOM UTLÅN OG FORDRING						
Norske obligasjonslån	190 801	190 816	409 941	421 329	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	2 602	2 602	6 573	6 573	0	0
Utenlandske obligasjonslån	53 910	51 711	804 635	818 086	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	595	595	14 065	14 065	0	0
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	247 908	245 724	1 235 214	1 260 053	0	0
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	247 908	245 724	1 357 461	1 386 422	0	0
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Norske rentefond	235 429	235 429	62 552	62 552	1 192 707	1 192 707
Utenlandske rentefond	0	0	0	0	2 346	2 346
Sum rentebærende verdipapirer	235 429	235 429	62 552	62 552	1 195 053	1 195 053
Norske aksjefond	6 826	6 826	46 015	46 015	2 137 236	2 137 236
Utenlandske aksjefond	0	0	0	0	56 563	56 563
Sum aksjer og andeler	6 826	6 826	46 015	46 015	2 193 799	2 193 799
Utlån og fordringer	2 241	2 241	13 201	13 201	5 489	5 489
Sum utlån og fordringer	2 241	2 241	13 201	13 201	5 489	5 489
Andre finansielle eiendeler					2 031	2 031
Sum andre finansielle eiendeler	0	0			2 031	2 031
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	244 496	244 496	121 767	121 767	3 396 372	3 396 372
Sum investeringer	492 404	490 220	1 681 552	1 710 514	3 396 372	3 396 372

NOTE 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser - forts.

31.12.2017 TUSEN KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
DATTERFORETAK REGNSKAPSFØRT ETTER EGENKAPITALMETODEN						
Aksjer og andeler i datterforetak	0	0	195 013	195 013	0	0
Sum datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0	195 013	195 013	0	0
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL						
Norske hold til forfall obligasjoner	0	0	66 007	71 497	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	1 527	1 527	0	0
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	0	0	3 910	4 097	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	61	61	0	0
Sum investeringer som holdes til forfall	0	0	71 505	77 182	0	0
OBLIGASJONER KLASFISERT SOM UTLÅN OG FORDRING						
Norske obligasjonslån	173 635	174 848	351 913	370 232	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	2 508	2 508	6 797	6 797	0	0
Utenlandske obligasjonslån	49 903	50 554	485 877	520 766	0	0
Opptjente ikke forfalte renter	512	512	8 796	8 796	0	0
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	226 558	228 422	853 384	906 591	0	0
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	226 558	228 422	924 889	983 773	0	0
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Norske rentefond	279 239	279 239	411 827	411 827	994 653	994 653
Sum rentebærende verdipapirer	279 239	279 239	411 827	411 827	994 653	994 653
Norske aksjefond	7 292	7 292	48 710	48 710	1 678 580	1 678 580
Eiendomsfond	0	0	26 413	26 413	0	0
Sum aksjer og andeler	7 292	7 292	75 123	75 123	1 678 580	1 678 580
Utlån og fordringer	2 406	2 406	12 595	12 595	7 183	7 183
Sum utlån og fordringer	2 406	2 406	12 595	12 595	7 183	7 183
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0	3 370	3 370
Sum andre finansielle eiendeler	0	0	0	0	3 370	3 370
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	288 937	288 937	499 544	499 544	2 683 785	2 683 785
Sum investeringer	515 496	517 359	1 619 446	1 678 331	2 683 785	2 683 785

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki

31.12.2018 TUSEN KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	235 429	0	0	235 429
Obligasjonsfond	235 429	0	0	235 429
Utlån og fordringer	2 241	0	0	2 241
Aksjer og andeler	6 826	0	0	6 826
Aksjefond	6 826	0	0	6 826
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	244 496	0	0	244 496
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	62 552	0	0	62 552
Obligasjonsfond	62 552	0	0	62 552
Utlån og fordringer	13 201	0	0	13 201
Aksjer og andeler	46 015	0	0	46 015
Aksjefond	46 015	0	0	46 015
Eiendomsfond	0	0	0	0
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum kollektivporteføljen	121 767	0	0	121 767
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	1 195 053	0	0	1 195 053
Obligasjonsfond	1 195 053	0	0	1 195 053
Utlån og fordringer	5 489	0	0	5 489
Sum aksjer og andeler	2 193 799	0	0	2 193 799
Aksjefond	2 193 799	0	0	2 193 799
Andre finansielle eiendeler	0	2 031	0	2 031
Sum investeringsvalgporteføljen	3 394 341	2 031	0	3 396 372
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	3 760 604	2 031	0	3 762 635

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki - forts.

31.12.2017 TUSEN KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	279 239	0	0	279 239
Obligasjonsfond	279 239	0	0	279 239
Utlån og fordringer	2 406	0	0	2 406
Aksjer og andeler	7 292	0	0	7 292
Aksjefond	7 292	0	0	7 292
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	288 937	0	0	288 937
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	411 827	0	0	411 827
Obligasjonsfond	411 827	0	0	411 827
Utlån og fordringer	12 595	0	0	12 595
Aksjer og andeler	48 710	0	26 413	75 123
Aksjefond	48 710	0	0	48 710
Eiendomsfond	0	0	26 413	26 413
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum kollektivporteføljen	473 132	0	26 413	499 544
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	994 653	0	0	994 653
Obligasjonsfond	994 653	0	0	994 653
Utlån og fordringer	7 183	0	0	7 183
Aksjer og andeler	1 678 580	0	0	1 678 580
Aksjefond	1 678 580	0	0	1 678 580
Andre finansielle eiendeler	0	3 370	0	3 370
Sum investeringsvalgporteføljen	2 680 415	3 370	0	2 683 785
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	3 442 484	3 370	26 413	3 472 267

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki - forts.

TUSEN KRONER	Bokført verdi 31.12.2018	Bokført verdi 31.12.2017
ENDRINGER I NIVÅ 3, EIENDOMSFOND		
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		
Inngående balanse 01.01.	26 413	0
Solgt	-26 438	0
Kjøpt	0	25 158
Urealiserte endringer	26	1 255
Utgående balanse	0	26 413
Realisert gevinst / tap	1 308	0

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Per 31.12.2018 er det ingen instrumenter i dette nivået hos KLP Bedriftspensjon AS. I 2018 har det ikke blitt flyttet papirer mellom nivåene i virkelig verdi hierarkiet. Ved flytting mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

NOTE 9 Eiendeler i forsikring med investeringsvalg

TUSEN KRONER	Org. nummer	Antall andeler	Kurs	Virkelig verdi 31.12.2018	Gj.sn. avkastning per andel %	Gj.sn. avkastning per andel hele kr	Virkelig verdi 31.12.2017	
ANDELER I AKSJEFOND								
	KLP Aksjglobal Indeks II	987570199	24 037	2185,4104	52 531	-8,39 %	-200	811 260
	KLP Aksjenorge Indeks	988425958	654	2470,4968	1 617	-1,85 %	-47	374 791
	KLP Aksje fremvoksende markeder indeks I	996715426	3 519	1811,4987	6 374	-10,00 %	-201	0
	KLP Framtid	918126767	1 865 796	1113,0447	2 076 714	-5,63 %	-66	492 530
	Baillie Gifford Worldwide Glob Alpha Fund NOK Acc		116 100	143,5637	16 668	-13,95 %	-23	0
	Quoniam FS SICAV GlobEq MinRisk KLP I		43 031	927,12	39 895	-10,98 %	-114	0
	Sum andeler i aksjefond		2 053 138		2 193 799			1 678 580
ANDELER I OBLIGASJONSFOND								
	KLP Obligasjon 5 år	979518315	804	1281,0914	1 030	1,24 %	16	438 415
	KLP Obligasjon Global I	989753746	1 268	1107,3268	1 404	-2,23 %	-26	471 439
	KLP Kredittobligasjon	993511757	4 172	1052,4622	4 391	0,99 %	11	0
	KLP Nåtid	918126740	1 136 246	984,083	1 118 161	0,23 %	2	17 106
	Quoniam FS SICAV GlobCredit MinRisk KLP I		2 358	994,82	2 346	0,16 %	2	0
	Sum andeler i obligasjonsfond		1 144 848		1 127 331			926 960
ANDELER I PENGEMARKEDSFOND								
	KLP Pengemarked	979518218	67 826	998,4623	67 722	1,18 %	12	67 693
	Sum andeler i pengemarkedsfond		67 826		67 722			67 693
	Sum andeler i verdipapirfond				3 388 852			2 673 233
	Utlån og fordringer				5 489			7 183
	Andre eiendeler				2 031			3 370
	Sum eiendeler i forsikring med investeringsvalg				3 396 372			2 683 785
PROSENT				1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	
	Avkastning per kvartal			-2,55 %	3,78 %	3,30 %	-7,91 %	

Beholdningens avkastning er verdiendring på innskutt beløp, og tar hensyn til transaksjoner i perioden. Dette betegnes som pengevektet avkastning. Fondets avkastning er den totale avkastningen for fondet, også kalt tidsvektet avkastning.

Dersom det ikke er foretatt transaksjoner i perioden, er beholdningens og fondets avkastning den samme.

NOTE 10 Risikostyring

Foretaket er gjennom sin virksomhet eksponert mot både forsikringsrisiko og finansiell risiko. Den overordnede risikostyringen er utformet slik at foretaket til enhver tid skal oppfylle de forpliktelse som forsikringskontraktene påfører virksomheten.

Den overordnede risikoen håndteres sentralt av konsernets Økonomi- og finansdivisjon som i tett samarbeid med driftsenhetene, ivaretar at styrets retningslinjer for risikohåndtering blir ivaretatt.

10.1.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risikoen for at en framtidig definert hendelse, som foretaket har forpliktet seg til å yte økonomisk vederlag for, inntreffer. Forsikringsmessige resultater vil være mer stabile og forutsigbare jo flere kontrakter det er i porteføljen, alt annet likt.

Foretakets forsikringsvirksomhet er innen bransjen kollektiv pensjon regulert i innskuddspensjons-, foretakspensjons- og tjenstepensjonsloven. De største risikoer i kollektiv pensjon er utførisiko og opplevelsrisiko, mens dødsrisiko er noe mindre tungtveiende.

Forsikringsrisiko avdempes generelt gjennom avsetninger for framtidig forventede erstatninger på eksisterende kontrakter, prising av risikoelementet i forsikringspremien, og gjennom reassuranskontrakter.

10.1.2 FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

De forsikringsmessige avsetningene er satt til et forventningsrett nivå, med tillegg av sikkerhetsmarginer. I tillegg er det foretatt avsetninger til risiko-utjevningfond for å møte uventede svingninger i erstatningstilfeller.

Fra 1.1.2014 benyttes nytt beregningsgrunnlag K2013 på opplevels- og dødsrisiko. K2013 er minimum bereg-

ningsgrunnlag for premieberegninger og avsetninger for kollektiv pensjonsforsikring i Norge – fastsatt av Finanstilsynet i mars 2013.

10.1.3 PREMIEFASTSETTELSE

Utviklingen i foretakets forsikringsrisiko følges løpende. Risikoresultat og framtidige forventninger til utvikling i forsikret risiko basert på observasjoner og risikoteoretiske modeller danner grunnlag for prising av risikoelementet i premien. Premiene fastsettes årlig. Bransjen kollektiv pensjon har en høy grad av forutsigbarhet og stabilitet i tariffene. Normalt vil de derfor ligge fast i flere år av gangen.

10.1.4 REASSURANSE OG REASSURANSEPROGRAM

Slik forsikringskontraktene er fastsatt er den løpende risiko generelt innenfor rammen av foretakets risikobærende evne. Behovet for reassurans er derfor begrenset.

Ettersom flere/mange forsikrede arbeider på samme lokasjon er det imidlertid behov for å beskytte seg mot at et stort antall dødsfall og/eller uføretilfeller inntreffer som følge av en og samme begivenhet. Foretaket har derfor tegnet en katastrofereassuransavtale med Swiss Re. Avtalen dekker inntil 20 millioner kroner utover foretakets egenregning på 5 millioner kroner ved begivenheter som fører til at flere enn 3 personer dør eller blir uføre. Avtalen dekker ikke begivenheter som følge av epidemier, krig og terrorisme.

10.1.5 FØLSOMHETSBEREGNINGER I KOLLEKTIV PENSJON

Effekten av en umiddelbar 20% økning i uførehyppighet ville med dagens bestand innebære en effekt på minus 7,5 millioner kroner på årets risikoresultat.

En umiddelbar 10% reduksjon i dødeligheten ville med dagens bestand innebære en effekt på 600.000 kroner på årets risikoresultat.

10.2 FINANSIELL RISIKO

Foretakets finansielle mål er å oppnå en stabil avkastning, samtidig som soliditeten i foretaket tilfredsstiller eksterne og interne krav. KLP Bedriftspensjon AS har en langsiktig investeringsstrategi med fokus på ansvarlig og bærekraftig forvaltning, og hvor risikotagningen til enhver tid er tilpasset foretakets risikobærende evne. Fokus i forvaltningen er kostnadseffektivitet, langsiktighet og en portefølje med høy andel stabile aktiva med mål om en stabil avkastning til kunder og eiere over tid.

Foretakets finansielle risiko består av likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

10.2.1 LIKVIDITETSRISIKO

Risikoen for at KLP Bedriftspensjon AS ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld er i utgangspunktet liten ettersom mer enn seks prosent av foretakets eiendeler er plassert i likvide verdipapirfondsandeler som kan selges ved likviditetsbehov. Likviditetsrisikoen for foretaket knytter seg således først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler.

Foretakets likviditetsstrategi innebærer at foretaket til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte foretakets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler. Aktivasammensetningen i foretakets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter foretakets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Konsernets enhet for risikostyring overvåker og rapporterer utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Styret vedtar årlig en kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi for foretaket. Likviditetsstrategien

inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

10.2.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på ulike aktiva som aksjer, obligasjoner, eiendom og andre verdipapirer, og valuta. Markedsrisikoen avhenger både av hvor stor eksponering en har i de ulike aktiva og av volatiliteten i markedsprisene. Utviklingen i norske og internasjonale verdipapirmarkeder har generelt stor betydning for foretakets resultater.

Risikoen på aktivasiiden har vært lav gjennom 2018, med en aksjeeksponering på 2,7 prosent og en eiendomsallokering på 11,7 prosent. Resten av porteføljen er plassert i rentepapirer, hvorav det alt vesentlige er anleggsobligasjoner som regnskapsmessig blir ført til amortisert kost og dermed ikke utsatt for markedsrisiko ved beregning av avkastning. Med en så lav aksjeandel er det investeringer i eiendom som bidrar mest til porteføljens markedsrisiko.

På lengre sikt vil et vedvarende lavt rentenivå være en dominerende risikofaktor for KLP Bedriftspensjon AS. Med en stor andel av fripoliser med over-

skuddsdeling i porteføljen, hvor det ikke er prising av rentegarantien, vil et vedvarende lavt rentenivå være en utfordring for foretaket.

KLP Bedriftspensjon AS valutasikrer en betydelig del av internasjonal aksjeeksponering, og valutasikrer all global renteeksponering. Valutarisikoen til foretaket er således minimal.

For å sikre en stabil avkastning, samt for å redusere renterisikoen, har foretaket bygget opp en høy andel i anleggsobligasjoner. Denne delporteføljen bidrar til langsiktig stabilitet i avkastningen og å redusere risikoen for lav avkastning i lavrentescenarier. Ved utgangen av 2018 utgjorde denne andelen rundt 81 prosent av totale midler.

KLP Bedriftspensjon AS kan benytte derivater i forvaltningen for risikoreduksjon samt for kostnads- og tidseffektiv implementering av verdisikring eller tilpasninger i investeringsporteføljen. Utover derivatbruken som tillates innenfor mandatet til de enkelte underporteføljene, ble det ikke benyttet derivater i den strategiske forvaltningen i 2018.

10.2.2.1 SENSITIVITETSANALYSE MARKEDSRISIKO

Foretakets markedsrisiko vurderes fortløpende ved hjelp av stresstes-

ter og statistiske analyseverktøy. Foretaket benytter tilsvarende analyseverktøy som morselskapet har utviklet. Det arbeides kontinuerlig med videreutvikling av avanserte interne modeller for måling og overvåkning av risiko

Ved utgangen av 2018 var 2,3 prosent av foretakets midler plassert i aksjer, mens 11,6 prosent var plassert i eiendom. Øvrige midler var plassert i rentebærende omløps- og anleggsmidler. Gitt eksisterende bufferkapital (målt som kursreserver og tilgjengelige tilleggsavsetninger) vil avkastningen fra denne porteføljen med 99 prosent sannsynlighet være høy nok til å dekke foretakets forpliktelser i 2019 uten å trekke på egenkapitalen.

10.2.3 KREDITTRISIKO

Det er lagt vekt på en veldiversifisert portefølje av verdipapirer for å unngå konsentrasjon av kredittisiko mot enkelte debitorer. Grensene for kredittisiko mot den enkelte debitor fastsettes på konsernnivå av KLPs kredittkomité. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

NOTE 11 Renterisiko

31.12.2018 TUSEN KRONER	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum hittil i år
Aksjefondsandeler ¹	168	0	0	0	0	625	793
Rentefondsandeler	-31 560	0	0	0	0	2 099	-29 461
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	209	209
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	38	38
Sum	-31 392	0	0	0	0	2 971	-28 421

31.12.2017 TUSEN KRONER	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum hittil i år
Aksjefondsandeler ¹	132	0	0	0	0	678	810
Rentefondsandeler	-69 406	0	0	0	0	2 210	-67 196
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	343	343
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	83	83
Sum	-69 274	0	0	0	0	3 315	-65 960

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Renterisiko på lengre sikt antas å være betydelig på bakgrunn av stor andel investeringer i rentebærende papirer og fluktusjon i rentenivået. Resultateffekten fra rentefondsandeler kan ventes å være stor da endring i virkelig verdi kan være betydelig med et større skift i markedsrenten. Resultateffekten totalt sett på rentepapirer som holdes pr. 31.12.2018 kan forventes å være relativ

moderat gitt den store andelen av fastrentepapirene i KLP Bedriftspensjon AS som måles til amortisert kost. Disse gir ingen resultateffekt.

Noten viser resultateffekten ved endring av markedsrenten på en prosent, for virkelig verdi risiko og flytende renterisiko. Virkelig verdi risiko er beregnet ved endring i virkelig verdi på relaterte

instrumenter hvis renten hadde vært én prosent høyere ved periodeslutt. Flytende renterisiko indikerer endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosent høyere rente hadde gitt KLP Bedriftspensjon AS.

NOTE 12 Likviditetsrisiko

31.12.2018 TUSEN KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Leverandørgjeld	34	0	0	0	0	34
Gjeld til konsernselskaper	4 097	0	0	0	0	4 097
Annet	3 074	0	0	0	0	3 074
Sum	7 205	0	0	0	0	7 205

31.12.2017 TUSEN KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Leverandørgjeld	3	0	0	0	0	3
Gjeld til konsernselskaper	4 655	0	0	0	0	4 655
Annet	2 587	0	0	0	0	2 587
Sum	7 245	0	0	0	0	7 245

Tabellen over viser finansielle forpliktelser KLP Bedriftspensjon AS har basert på forfall.

Risikoen for at KLP Bedriftspensjon AS ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten ettersom en stor del

av foretakets eiendeler er likvide. KLP Bedriftspensjon AS har betydelige midler investert i pengemarked, obligasjoner og aksjer som kan selges ved likviditetsbehov. KLP Bedriftspensjon AS sin likviditetsstrategi innebærer at foretaket til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte sine forpliktel-

ser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler.

Aktivasammensetningen i KLP Bedriftspensjon AS sine porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

UTBETALINGSPROFIL PENSJONSFORPLIKTELSE

31.12.2018 TUSEN KRONER									
År	1 år	2-5 år	6-10 år	11-20 år	21-30 år	31-40 år	41-50 år	51-80 år	Sum
Beløp	112 368	480 071	737 704	1 792 455	1 992 429	1 789 594	1 124 736	576 337	8 605 694

31.12.2017 TUSEN KRONER									
År	1 år	2-5 år	6-10 år	11-20 år	21-30 år	31-40 år	41-50 år	51-80 år	Sum
Beløp	95 732	408 997	628 488	1 527 084	1 697 452	1 524 646	958 220	491 011	7 331 630

Utbetalingsprofilen er basert på udiskonterte verdier og viser antatte utbetalingstidspunkter for de fremtidige pensjonsforpliktelsene til KLP Bedriftspensjon AS.

NOTE 13 Valutarisiko

31.12.2018	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omgrenings- kurs	Sum		Netto- posisjon
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld		Valuta/NOK	Eiendeler	
Emiratarabisk dirham	503	0	0	0	2,357	503	0	1 187
Australske dollar	8 730	0	72	-4 787	6,096	8 802	-4 787	24 475
Brasilianske real	5 067	0	0	0	2,234	5 067	0	11 320
Canadiske dollar	10 643	0	246	-6 674	6,340	10 889	-6 674	26 722
Sveitsiske franc	8 702	0	735	-5 997	8,784	9 438	-5 997	30 224
Chilensk peso	153 400	0	0	0	0,012	153 400	0	1 914
Kinesisk offshore yuan	24	0	0	0	1,260	24	0	31
Kinesiske yuan	813	0	0	0	1,261	813	0	1 025
Colombiansk peso	274 501	0	0	0	0,003	274 501	0	732
Tsjekkisk koruna	436	0	0	0	0,385	436	0	168
Danske kroner	11 290	0	326	-6 890	1,326	11 616	-6 890	6 268
Egyptiske pund	364	0	0	0	0,483	364	0	176
Euro	36 690	-1 803	1 244	-25 378	9,899	37 935	-27 182	106 438
Britiske Pund	15 918	0	433	-10 158	11,028	16 351	-10 158	68 304
Hong Kong dollar	47 796	0	926	-7 718	1,106	48 722	-7 718	45 350
Ungarsk forint	19 333	0	0	0	0,031	19 333	0	597
Indonesisk rupiah	6 436 647	0	0	0	0,001	6 436 647	0	3 875
Israelske shekel	1 212	0	490	-1 011	2,317	1 703	-1 011	1 604
Indisk rupi	128 053	0	0	0	0,124	128 053	0	15 882
Japanske yen	1 456 942	-4	82 731	-741 143	0,079	1 539 672	-741 147	63 023
Koreansk won	2 989 658	0	0	0	0,008	2 989 658	0	23 201
Meksikanske peso	9 862	0	0	0	0,440	9 862	0	4 336
Malaysisk ringgit	1 832	0	0	0	2,095	1 832	0	3 838
New Zealandske dollar	236	0	2	-65	5,806	238	-65	1 004
Peruanske nuevos soles	7	0	0	0	2,563	7	0	18
Filipinske peso	11 549	0	0	0	0,165	11 549	0	1 902
Polske zloty	927	0	0	0	2,305	927	0	2 136
Pakistanske rupi	1 127	0	0	0	0,062	1 127	0	70
Qatarsk rial	764	0	0	0	2,378	764	0	1 817
Svenske kroner	24 817	0	942	-14 269	0,977	25 759	-14 269	11 222
Singapore dollar	1 876	0	13	-1 015	6,353	1 889	-1 015	5 553
Thailandsk baht	15 504	0	0	0	0,266	15 504	0	4 123
Tyrkisk lira	622	0	0	0	1,628	622	0	1 013
Taiwan new dollar	71 959	0	0	0	0,282	71 959	0	20 272
Amerikanske dollar	114 784	0	6 153	-80 226	8,659	120 938	-80 226	352 527
Sør-afrikansk rand	19 757	0	0	0	0,602	19 757	0	11 893
Sum valutaposisjoner								854 237

NOTE 13 Valutarisiko - forts.

31.12.2017	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omregnings- kurs	Sum		Netto- posisjon
	Valuta	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler		Gjeld	Valuta/NOK	
Emiratarabisk dirham	109	0	0	0	2,227	109	0	243
Australske dollar	4 478	-1	76	-4 468	6,397	4 554	-4 469	544
Brasilianske real	1 056	0	0	0	2,466	1 056	0	2 604
Canadiske dollar	7 402	0	175	-7 477	6,528	7 577	-7 478	650
Sveitsiske franc	4 194	0	88	-4 319	8,393	4 282	-4 319	-309
Chilensk peso	39 170	0	0	0	0,013	39 170	0	521
Colombiansk peso	62 168	0	0	0	0,003	62 168	0	170
Tsjekkisk koruna	126	0	0	0	0,385	126	0	48
Danske kroner	5 487	0	478	-6 020	1,319	5 964	-6 020	-73
Egyptiske pund	106	0	0	0	0,460	106	0	49
Euro	35 660	-4 645	734	-32 100	9,822	36 393	-36 745	-3 450
Britiske Pund	9 882	0	494	-10 182	11,065	10 376	-10 182	2 148
Hong Kong dollar	19 918	0	50	-11 134	1,046	19 968	-11 134	9 243
Ungarsk forint	4 604	0	0	0	0,032	4 604	0	146
Indonesisk rupiah	1 453 841	0	0	0	0,001	1 453 841	0	877
Israelske shekel	527	0	11	-519	2,356	538	-519	46
Indisk rupi	27 209	0	0	0	0,128	27 209	0	3 487
Japanske yen	1 194 944	-144	12 849	-1 188 001	0,073	1 207 793	-1 188 145	1 427
Koreansk won	807 388	0	0	0	0,008	807 388	0	6 169
Meksikanske peso	2 673	0	0	0	0,418	2 673	0	1 117
Malaysisk ringgit	419	0	0	0	2,021	419	0	846
New Zealandske dollar	89	0	3	-90	5,817	91	-90	8
Peruanske nuevos soles	2	0	0	0	2,524	2	0	4
Filipinske peso	2 878	0	0	0	0,164	2 878	0	472
Polske zloty	234	0	0	0	2,354	234	0	550
Pakistanske rupi	467	0	0	0	0,074	467	0	35
Qatarsk rial	108	0	0	0	2,246	108	0	242
Svenske kroner	11 230	0	720	-12 123	0,999	11 950	-12 123	-174
Singapore dollar	893	0	28	-900	6,120	921	-900	126
Thailandsk baht	3 640	0	0	0	0,251	3 640	0	914
Tyrkisk lira	202	0	0	0	2,157	202	0	437
Taiwan new dollar	17 315	0	0	0	0,275	17 315	0	4 759
Amerikanske dollar	120 528	-42	364	-126 875	8,179	120 892	-126 917	-49 284
Sør-afrikansk rand	4 787	0	0	0	0	4 787	0	3 163
Sum valutaposisjoner								-12 249

Noten viser brutto eksponering mot valuta på eiendel- og gjeldsiden, fordelt på underliggende investering og sikring. Noten omfatter valutaposisjoner foretaket har indirekte gjennom fond. Sum nettoposisjon er

beløp i norske kroner som i praksis er usikret på balansetidspunktet.

KLP Bedriftspensjon AS følger tilsvarende prinsipp som KLP konsernets retningslinjer som innebærer valuta-

sikring av hoveddelen av internasjonal eksponering. I all hovedsak er KLP Bedriftspensjon AS' globale midler plassert i valutasikrede fond. Valutarisikoen til foretaket er således minimal.

NOTE 14 Kreditrisiko

31.12.2018 TUSEN KRONER						
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	91 157	0	31 090	0	0	122 247
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	1 195 902	0	133 427	0	153 794	1 483 122
Rentefond omløp	0	0	40 395	0	1 452 638	1 493 034
Utlån og fordringer	20 931	0	0	0	0	20 931
Bankinnskudd	3 850	0	0	0	0	3 850
Sum	1 311 839	0	204 912	0	1 606 432	3 123 183

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	81 907	3 982	0	5 267	91 157
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	270 058	71 099	788 675	66 069	1 195 902
Utlån og fordringer	0	4	20 927	0	20 931
Bankinnskudd	0	0	3 850	0	3 850
Sum	351 965	75 085	813 452	71 336	1 311 839

31.12.2017 TUSEN KRONER						
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	40 410	0	31 095	0	0	71 505
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	800 619	0	111 129	0	168 194	1 079 942
Rentefond omløp	0	0	50 245	0	1 635 473	1 685 718
Utlån og fordringer	22 184	0	0	0	0	22 184
Bankinnskudd	5 940	0	0	0	0	5 940
Sum	869 153	0	192 468	0	1 803 668	2 865 288

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	31 171	3 972	0	5 267	40 410
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	209 770	65 863	458 922	66 065	800 619
Utlån og fordringer	0	0	22 180	0	22 184
Bankinnskudd	0	0	5 940	0	5 940
Sum	240 941	69 834	487 041	71 332	869 153

NOTE 14 Kredittrisiko - forts.

I noteinndelingen er det benyttet rating fra Standard & Poor's, Moody's og Fitch og alle tre er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer for KLP Bedriftspensjon AS. Laveste rating er benyttet. Tabellen viser eksponering i sektor og rating, konvertert til rating-kategoriene som S&P benytter seg av,

hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Uratet / non investment grade gjelder i all hovedsak rentepapirer utstedt av norsk offentlig sektor, norske finansintusjoner og andre investeringer innen norsk finans. KLP Bedriftspensjon AS har retningslinjer for investeringer i rentepapirer,

som også gjelder for investeringer som faller inn under denne kategorien.

Linjene er avstembare mot balansen, med unntak av de linjene som går igjen i flere porteføljer hvor man må se de ulike porteføljene samlet mot noten.

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
TI STØRSTE MOTPARTER		
Motpart 1	65 265	65 265
Motpart 2	60 721	53 651
Motpart 3	60 438	50 633
Motpart 4	53 633	49 270
Motpart 5	53 012	46 125
Motpart 6	50 754	46 079
Motpart 7	50 637	43 974
Motpart 8	49 013	41 279
Motpart 9	46 118	40 533
Motpart 10	46 079	31 095
Totalt	535 669	467 903

NOTE 15 Aksjer i foretak i samme konsern

TUSEN KRONER	Org.-nummer	EK ved 1. gangs anskaffelse	Bokført verdi 01.01.	Tilgang/avgang	Resultatandel	Egenkap. transaksjon	Konsernbidrag	Bokført verdi 31.12.2018
KLP BP Eiendom AS Dronning Eufemiasgate 10, 0103 Oslo								
	997755839	100	195 013	0	14 551	0	-7 241	202 324
Sum aksjer i eiendomsdatterforetak			195 013	0	14 551	0	-7 241	202 324

KLP Bedriftspensjon AS eier alle aksjer i KLP BP Eiendom AS.

NOTE 16 Aksje- og rentefondsandeler

31.12.2018 TUSEN KRONER	Org. nummer	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AKSJEFOND				
KLP Aksje Fremvoksende Markeder Indeks I	996715426	5 991	9 244	10 852
KLP Aksjeasia Indeks II	990140847	1 042	916	1 164
KLP Aksjeeuropa Indeks IV	915845967	6 090	7 128	6 705
KLP Aksjeglobal Indeks I	987570113	3 393	9 701	10 132
KLP Aksjeglobal Indeks II	987570199	25 771	59 821	56 320
KLP Aksjenorge Indeks	988425958	4 552	7 931	11 245
KLP Aksjeusa Indeks II	990140790	2 859	4 079	5 688
KLP Aksjeglobal Lavbeta II	912651096	8 195	9 281	11 257
KLP Framtid	918126767	1 865 796	2 169 954	2 076 714
Quoniam FS SICAV GlobEq MinRisk KLP I		43 031	43 787	39 895
Baillie Gifford Worldwide Glob Alpha Fund NOK Acc		116 100	18 636	16 668
Sum Aksjefond			2 340 478	2 246 640
Sum Aksjefond Selskapsporteføljen			5 828	6 826
Sum Aksjefond Kollektivporteføljen			37 715	46 015
Sum Aksjefond Investeringsvalgporteføljen			2 296 935	2 193 799
Sum Aksjefond			2 340 478	2 246 640
RENTEFOND				
KLP FRN	979518382	69 341	72 321	71 960
KLP Obligasjon 1 År	879518342	76 438	77 699	77 447
KLP Pengemarked	979518218	73 563	73 590	73 450
KLP Obligasjon 3 År	979518323	42 040	43 243	43 194
KLP Obligasjon 5 År	979518315	4 406	5 678	5 645
KLP Obligasjon Global I	989753746	37 494	44 332	41 518
KLP Obligasjon Global II	993511730	2 118	2 366	2 301
KLP Statsobligasjon	993511668	19 641	20 216	19 892
KLP Kort Stat	912651029	20 465	20 568	20 503
KLP Nåtid	918126740	1 136 246	1 117 212	1 118 161
KLP Kredittobligasjon	993511757	15 788	16 833	16 616
Quoniam FS SICAV GlobCredit MinRisk KLP I		2 358	2 340	2 346
Sum Rentefond			1 496 398	1 493 034
Sum Rentefond Selskapsporteføljen			239 253	235 429
Sum Rentefond Kollektivporteføljen			62 925	62 552
Sum Rentefond Investeringsvalgporteføljen			1 194 220	1 195 053
Sum Rentefond			1 496 398	1 493 034

NOTE 16 Aksje- og rentefondsandeler - forts.

31.12.2017 TUSEN KRONER	Org. nummer	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AKSJEFOND				
KLP Aksje Fremvoksende Markeder Indeks I	996715426	2 472	2 959	4 976
KLP Aksjeasia Indeks II	990140847	1 434	1 161	1 837
KLP Aksjeeuropa Indeks IV	915845967	6 739	7 889	8 159
KLP Aksjeglobal Indeks I	987570113	2 178	5 905	6 733
KLP Aksjeglobal Indeks II	987570199	341 794	641 878	815 395
KLP Aksjenorge Indeks	988425958	152 795	294 754	384 601
KLP Aksjeusa Indeks II	990140790	3 989	5 213	8 533
KLP Aksjeglobal Lavbeta II	912651096	8 195	9 281	11 818
KLP Framtid	918126767	417 577	450 356	492 530
Pareto Eiendomsfelleskap II AS	914428378	23 020	252	264
Pareto Eiendomsfelleskap II IS	914428378	30 492 000	24 879	26 149
Sum Aksjefond			1 444 527	1 760 995
Sum Aksjefond Selskapsporteføljen			5 828	7 292
Sum Aksjefond Kollektivporteføljen			61 189	75 123
Sum Aksjefond Investeringsvalgporteføljen			1 377 510	1 678 580
Sum Aksjefond			1 444 527	1 760 995
RENTEFOND				
KLP FRN	979518382	75 576	78 617	78 909
KLP Obligasjon 1 År	879518342	92 414	93 858	94 328
KLP Pengemarked	979518218	118 397	118 474	118 441
KLP Obligasjon 3 År	979518323	117 124	120 302	120 750
KLP Obligasjon 5 År	979518315	370 251	479 226	478 451
KLP Obligasjon Global I	989753746	563 358	631 526	656 484
KLP Obligasjon Global II	993511730	52 704	57 909	58 899
KLP Statsobligasjon	993511668	29 315	30 192	29 825
KLP Kort Stat	912651029	20 353	20 456	20 420
KLP Nåtid	918126740	17 093	17 202	17 106
KLP Kredittobligasjon	993511757	11 349	12 147	12 105
Sum Rentefond			1 659 907	1 685 718
Sum Rentefond Selskapsporteføljen			279 520	279 239
Sum Rentefond Kollektivporteføljen			393 449	411 827
Sum Rentefond Investeringsvalgporteføljen			986 937	994 653
Sum Rentefond			1 659 907	1 685 718

Noten gir oversikt på andeler i spesifikke aksje- og rentefond i foretaket som helhet, samt sum andeler i de ulike porteføljene.

NOTE 17 Kursreguleringsfond finansielle omløpsmidler

TUSEN KRONER	Anskaffelseskost 31.12.2018	Virkelig verdi 31.12.2018	Kursreserver 31.12.2018	Kursreserver 31.12.2017
Aksjefondsandeler	37 715	46 015	8 300	12 651
Rentebærende verdipapirer	62 925	62 552	-374	18 377
Plassering hos kredittinstitusjoner	2 002	2 002	0	0
Sum kursreserver på finansielle omløpsmidler			7 926	31 029
Grunnlag for avsetning til kursreguleringsfond			7 926	31 029
Kursreguleringsfond			7 926	31 029

Kursreguleringsfondet er definert i norsk forsikringslovgivning og består av netto positive urealiserte verdier på de finansielle omløpsmidlene tilknyttet kollektivporteføljen. Dersom netto kursreserver er negative, settes kursreguleringsfondet til null.

Endringer i kursreguleringsfondet føres over resultatet.

NOTE 18 Forsikringstekniske forhold**FORSIKRINGFORPLIKTELSER FORDELT PÅ BRANSJER**

TUSEN KRONER	Kollektiv pensjonforsikring					
	Ytelses- pensjon	Innskudds- pensjon	31.12.2018	31.12.2017	Endring 2018	Endring 2017
Premiereserve	1 529 621	3 376 787	4 906 407	4 151 650	754 757	1 059 643
Tilleggsavsetning	111 401	0	111 401	106 322	5 079	58 727
Kursreguleringsfond	7 926	0	7 926	31 029	-23 103	-35 733
Premiefond, innskuddsfond og og pensjonistenes overskuddsfond	34 873	19 585	54 458	39 075	15 383	4 458
Sum forsikringsforpliktelser	1 683 821	3 396 372	5 080 192	4 328 076	752 117	1 087 095

NOTE 18 Forsikringstekniske forhold - forts.

ENDRINGER I KONTRAKTSFASTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

TUSEN KRONER	Premie-reserve	Tilleggs-avsetninger	Kurs-regulerings-fond	Premiefond m.v.	Sum 2018	Sum 2017
Inngående balanse	1 476 607	106 322	31 029	30 333	1 644 291	1 567 263
Netto resultatførte avsetninger	45 114	64	-23 103	1 230	23 305	14 162
Overskudd på avkastningsresultat	0	7 881	0	18 156	26 037	75 909
Risikoreultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	1 658	1 658	1 721
Annen tilordning av overskudd	0	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer	45 114	7 945	-23 103	21 044	51 001	91 792
Overføringer mellom fond/disp. til premiebetaling	7 899	-3 153	0	-19 352	-14 606	-152
Overføringer til/fra foretaket	0	288	0	2 848	3 137	-14 613
Sum ikke resultatførte endringer	7 899	-2 865	0	-16 504	-11 469	-14 765
Sum endringer i forsikringsforpliktelser	53 014	5 080	-23 103	4 540	39 531	77 028
Utgående balanse	1 529 621	111 401	7 926	34 873	1 683 821	1 644 291

ENDRINGER I FORPLIKTELSE KNYTTET TIL INNSKUDDSPENSJON

TUSEN KRONER	Premie-reserve	Innskudds-fond	Sum 2018	Sum 2017
Inngående balanse	2 675 043	8 742	2 683 785	1 673 718
Netto resultatførte avsetninger	706 980	0	706 980	1 014 211
Sum resultatførte endringer	706 980	0	706 980	1 014 211
Overføringer mellom fond	-5 237	-2 462	-7 698	-5 906
Overføringer til/fra foretaket	0	13 305	13 305	1 762
Sum ikke resultatførte endringer	-5 237	10 843	5 606	-4 144
Sum endringer i forsikringsforpliktelser	701 744	10 843	712 587	1 010 067
Utgående balanse	3 376 787	19 585	3 396 372	2 683 785

NOTE 18 Forsikringstekniske forhold – forts.**TEKNISK REGNSKAP**

TUSEN	Kollektiv pensjonforsikring					
	Ytelses- pensjon 2018	Ytelses- pensjon 2017	Innskudds- pensjon 2018	Innskudds- pensjon 2017	Sum 2018	Sum 2017
Premieinntekter	93 099	98 356	948 219	898 328	1 041 318	996 684
Netto inntekter kollektivporteføljen	49 937	87 645	0	0	49 937	87 645
Netto inntekter investeringsvalgportefølje	0	0	-140 359	246 747	-140 359	246 747
Andre forsikringsrelaterte inntekter	5 240	2 746	0	0	5 240	2 746
Erstatninger i livsforsikring	-141 053	-189 497	-14 046	-9 611	-155 100	-199 108
Endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte	-31 059	-74 911	0	0	-31 059	-74 911
Endringer i forsikringsforpliktelser - investeringsvalg	0	0	-706 980	-1 014 211	-706 980	-1 014 211
Midler tilordnet forsikringskontraktene	-19 814	-16 515	0	0	-19 814	-16 515
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-18 703	-19 183	-48 368	-42 749	-67 071	-61 932
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-4 133	-994	0	0	-4 133	-994
Resultat av teknisk regnskap	-66 487	-112 353	38 465	78 504	-28 022	-33 849

NOTE 18 Forsikringstekniske forhold – forts.**FLYTTING OG NYTEGNING**

TUSEN KRONER	Kollektiv pensjonsordning				Sum	
	Ytelsespensjon		Innskuddspensjon			
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
TILFLYTTETE MIDLER						
Premiereserve	4 154	1 373	515 452	541 695	519 606	543 068
Mottatte midler ført over resultatet	4 154	1 373	515 452	541 695	519 606	543 068
Premiefond	79	0	0	0	79	0
Innskuddsfond	0	0	13 765	2 565	13 765	2 565
Pensjonistenes overskuddsfond	659	47	0	0	659	47
Tilleggsavsetninger	0	175	0	0	0	175
Sum mottatte midler	4 892	1 595	529 218	544 259	534 109	545 854
Antall kontrakter	0	0	131	120	131	120
FRAFLYTTETE MIDLER						
Premiereserve	984	14 887	71 420	110 133	72 404	125 019
Tilleggsavsetninger	64	264	0	0	64	264
Kursreserver	11	106	0	0	11	106
Avgitte midler ført over resultatet	1 059	15 257	71 420	110 133	72 479	125 390
Innskuddsfond	0	0	461	802	461	802
Premiefond	32	1 236	0	0	32	1 236
Pensjonistenes overskuddsfond	29	29	0	0	29	29
Sum avgitte midler	1 120	16 522	71 881	110 935	73 000	127 457
Antall kontrakter	0	0	46	42	46	42

NYTEGNING

TUSEN KRONER	Premievolum	
	2018	2017
Ytelsespensjon	0	0
Innskuddspensjon	82 389	72 000
Antall kontrakter		
	2018	2017
Ytelsespensjon	0	0
Innskuddspensjon	108	414

NOTE 19 Kapitalkrav

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en lavere verdi i regnskapet legges derfor merverdiene til. For KLP Bedriftspensjons forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kom-

mer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen. For foretaket består kapitalgruppe 2 av risikoutjevningssfond, mens kapitalgruppe 3 består av utsatt skattefordeler. Kapital som kan medregnes i

kapitalgruppe 2 er begrenset oppad til 50 prosent av kapitalkravet og til 15 prosent av kapitalkravet for kapitalgruppe 3.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er selskaps kapitaldekning 150 prosent. Med det midlertidige fradraget er kapitaldekningen 308 prosent.

	31.12.2018	31.12.2017
SOLVENS II	150 %	111 %
MILLIONER KRONER		
FORENKLET SOLVENS II BALANSE		
	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler, bokført	5 587	4 852
Merverdier HTF/lån og fordringer	27	61
Sum eiendeler	5 614	4 913
MILLIONER KRONER		
FORENKLET SOLVENS II BALANSE		
	31.12.2018	31.12.2017
Beste estimat	5 264	4 602
Risikomargin	96	96
Andre forpliktelser	19	18
Sum forpliktelser	5 379	4 716
Eiendeler minus forpliktelser	234	197
- Risikoutjevningssfond	-3	-2
Basiskapital - kapitalgruppe 1	231	195
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	231	195
Risikoutjevningssfond	3	2
Basiskapital - kapitalgruppe 2	3	2
Supplerende kapital	0	0
Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	0	0
Frdrag for maks. kapital i gruppe 2	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	3	2
Utsatt skattefordel	0	0
Frdrag for maks. kapital i gruppe 3	0	0
Basiskapital - kapitalgruppe 3	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	234	197
Markedsrisiko	134	158
Diversifisering markedsrisiko	-25	-28

NOTE 19 Kapitalkrav - forts.

MILLIONER KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Motpartrisiko	1	7
Forsikringsrisiko	69	72
Diversifisering forsikringsrisiko	-14	-14
Helserisiko	4	
Diversifisering generelt	-34	-38
Operasjonell risiko	21	20
Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	0	0
Solvenskapitalkrav (SCR)	156	178
Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	70	71
Minimum	39	44
Maksimum	70	80
Minstekapitalkravet (MCR)	70	71
Kapitaldekning Solvens II	150 %	111 %

NOTE 20 Kapitalavkastning

	2018	2017	2016	2015	2014
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN					
Regnskapsført avkastning	4,5 %	8,3 %	5,3 %	4,8 %	4,6 %
Verdijustert avkastning	3,0 %	5,6 %	5,7 %	4,7 %	6,1 %
Investeringsvalgporteføljen	-3,8 %	11,9 %	7,0 %	2,1 %	8,8 %
Selskapsporteføljen	1,1 %	2,3 %	2,4 %	0,9 %	3,6 %

Kapitalavkastningen er den beregnede avkastning på investeringene i de respektive porteføljene.

Verdijustert kapitalavkastning angir den beregnede avkastningen på kollektivporteføljen basert på årets regnskapsførte finansinntekter før årets avsetning til eller overføring fra kursreguleringsfond.

Kapitalavkastning i kollektivporteføljen er beregnet i henhold til forskrift om beregning av kapitalavkastning i livsforsikringselskaper mv. av 26.05.2009.

NOTE 21 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Foretaket tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen.

Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Foretaket har AFP-ordning. Den

regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2 og 3.

TUSEN KRONER	Fellesordningen	Over drift	2018	Fellesordningen	Over drift	2017
PENSJONSKOSTNADER						
Nåverdi av årets opptjening	1 361	129	1 490	1 163	119	1 281
Administrasjonsomkostning	38	0	38	38	0	38
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	197	18	215	169	17	186
Finansskatt - Pensjonskostnad	70	6	76	60	6	66
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	1 666	154	1 820	1 430	141	1 571
NETTO FINANSKOSTNAD						
Rentekostnad	581	29	610	536	25	561
Forventet avkastning	-432	0	-432	-401	0	-401
Forvaltningsomkostning	38	0	38	35	0	35
Netto rentekostnad	187	29	216	171	25	196
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	26	4	31	24	4	28
Finansskatt - Netto rentekostnad	9	1	11	9	1	10
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	223	35	258	203	30	234
ESTIMATAVVIK PENSJONER						
Aktuarielt tap (gevinst)	217	16	233	579	81	660
Arbeidsgiveravgift	31	2	33	82	11	93
Finansskatt	11	1	12	29	4	33
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	258	19	277	689	97	786
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	2 147	208	2 355	2 322	268	2 591
PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	24 915	1 257	26 172	23 011	1 082	24 094
Pensjonsmidler	18 899	0	18 899	17 605	0	17 605
Netto forpliktelse før arb.avgift	6 017	1 257	7 274	5 407	1 082	6 489
Finansskatt	301	63	364	270	54	324
Arbeidsgiveravgift	848	177	1 026	762	121	883
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	26 064	1 497	27 561	24 044	1 289	25 333
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	7 166	1 497	8 663	6 439	1 289	7 729
AVSTEMMING PENSJONSFORPLIKTELSE						
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 01.01	6 439	1 289	7 729	5 442	1 021	6 463
Resultatført pensjonskostnad	1 666	154	1 820	1 430	141	1 571
Resultatført finanskostnad	223	35	258	203	30	234
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	258	19	277	689	97	786
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-168	0	-168	-157	0	-157
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-60	0	-60	-56	0	-56
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-1 193	0	-1 193	-1 113	0	-1 113
Balanseført netto forpliktelse/(midler) 31.12 i år	7 166	1 497	8 663	6 439	1 289	7 729

NOTE 21 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2017	Felles- ordningen	Over drift	2016
ENDRING I PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto pensjonsforpliktelse 01.01	24 797	1 289	26 086	21 246	1 021	22 266
Nåverdi av årets opptjening	1 361	130	1 490	1 163	119	1 282
Rentekostnad	581	29	610	536	25	561
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	352	19	371	2 136	97	2 233
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	197	18	215	169	17	186
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	26	4	31	24	4	28
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-168	0	-168	-157	0	-157
Finansskatt av pensjonskostnad	70	6	76	60	6	66
Finansskatt av netto rentekostnad	9	1	11	9	1	9
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-60	0	-60	-56	0	-56
Utbetalinger	-348	0	-348	-333	0	-333
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	26 817	1 497	28 314	24 797	1 289	26 085
ENDRING I PENSJONSMIDLER						
Pensjonsmidler 01.01	18 357	0	18 357	15 803	0	15 803
Forventet avkastning	432	0	432	401	0	401
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	94	0	94	1 446	0	1 446
Administrasjonsomkostning	-38	0	-38	-38	0	-38
Finansomkostning	-38	0	-38	-35	0	-35
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	1 193	0	1 193	1 113	0	1 113
Utbetalinger	-348	0	-348	-333	0	-333
Pensjonsmidler 31.12	19 651	0	19 651	18 357	0	18 357
PENSJONSORDNINGENS OVER-/ UNDERFINANSIERING						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	26 817	1 497	27 561	24 797	1 289	25 333
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	19 651	0	18 899	18 357	0	17 605
Netto pensjonsforpliktelse	7 166	1 497	8 663	6 439	1 289	7 729

	31.12.2018	31.12.2017
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER (FELLES FOR ALLE PENSJONSORDNINGENE)		
Diskonteringsrente	2,60 %	2,40 %
Lønnsvekst	2,75 %	2,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,50 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,73 %	1,48 %
Finansskatt av pensjonsmidler	5,00 %	5,00 %

Til målingen av pensjonskostnaden for 2018 anvendes forutsetninger pr. 31.12.2017, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2018 anvendes forutsetninger og bestand pr. 31.12.2018. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen pr. 31.12.2018 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER

KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen. KLP har lagt til grunn dødelighets-

tabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivinger.

Uttak av AFP (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere): Kostnadene til

AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 45 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

FRIVILLIG AVGANG FOR FELLESDORDNING (I %)							
Alder (i år)	<20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	>55
Turnover	20%	15%	10%	7,5%	5%	2%	0%

PENSJONER OVER DRIFTEN

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013BE lagt til grunn som i Fellesordningen.

ANTALL	Fellesordningen	Over drift	2018	Fellesordningen	Over drift	2017
MEDLEMSTATUS						
Antall aktive	11	1	12	11	1	12
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	4	0	4	4	0	4
Antall pensjonere	3	0	3	3	0	3

ANTALL	2018	2017
PENSJONSMIDLENES SAMMENSETNING		
Eiendom	12,7 %	12,3 %
Utlån	12,1 %	11,6 %
Aksjer og alternative investeringer	21,4 %	22,5 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	29,1 %	27,1 %
Omløpsobligasjoner	18,4 %	19,2 %
Likviditet/pengemarked	6,3 %	7,3 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 1,45 prosent i 2018 og 6,7 prosent i 2017.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2019 - 31. desember 2019 er 2 millioner kroner.

SENSITIVITETSANALYSE PER 31.12.2018

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	9,66 %
Årets opptjening	14,40 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,42 %
Årets opptjening	3,19 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,50 %
Årets opptjening	1,90 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det lite sannsynlig og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning av brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 17,1.

NOTE 22 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer

2018 TUSEN KRONER	Utbetalt fra foretaket				Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2018	Avdragsplan ^{b)}
LEDENDE ANSATTE										
Torun Wahl, administrerende direktør	1 485	120	452	-	-	-	-	6 599	2,20-2,30	A46
STYRET										
Marianne Sevaldsen, leder	-	-	-	-	2 724	167	1 157	4 439	2,30	A43
Gro Myking	-	-	-	-	2 011	160	487	-	-	-
Gry Pettersvold	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alexander Berg-Larsen	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harald Ramon Hagen (valgt av og blant de ansatte)	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stig Even Jakobsen	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LÅN TIL ANSATTE										
Sum lån til ansatte i KLP Bedriftspensjon AS, ansattevilkår			-	-	-	-	-	10 675	-	-
Sum lån til ansatte i KLP Bedriftspensjon AS, ordinære vilkår			-	-	-	-	-	284	-	-

2017 TUSEN KRONER	Utbetalt fra foretaket				Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons-opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2017	Avdragsplan ^{b)}
LEDENDE ANSATTE										
Torun Wahl, administrerende direktør	1 441	121	435	-	-	-	-	6 757	2,10-2,35	A46
STYRET										
Marianne Sevaldsen, leder	-	-	-	-	2 655	167	1 140	4 439	2,10	A43
Gro Myking	-	-	-	-	1 933	160	480	-	-	-
Rune Mæland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alexander Berg-Larsen	82	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harald Ramon Hagen (valgt av og blant de ansatte)	82	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stig Even Jakobsen	82	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LÅN TIL ANSATTE										
Sum lån til ansatte i KLP Bedriftspensjon AS, ansattevilkår			-	-	-	-	-	19 423	-	-
Sum lån til ansatte i KLP Bedriftspensjon AS, ordinære vilkår			-	-	-	-	-	2 853	-	-

1) A=annuitetslån, siste avdrag

Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et godtgjørelsesutvalg som er et underut-

valg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Administrerende direktør har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), eller avtale om lønnsgaranti ved oppsigelse. Hennes pensjonsalder er 70 år.

NOTE 22 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer - forts.

Alle ansatte i KLP-konsernet i Norge er innmeldt i KLPs pensjonsordning for kommuner og bedrifter. De ansatte opp-tjener pensjonsrettigheter i denne ordningen for lønn opptil 12G.

Ansatte i KLP-konsernet med lønn over 12 G og med lavere pensjonsalder enn 67 år, opptjener pensjonsytelser også for lønn over 12G. Full alderspensjon i denne tilleggsdekningen utgjør 66% av lønn over 12G, og oppnås etter minst 30 års opptjening i ordningen. Ansatte med spesiell avtale om lavere pensjonsalder enn 67 år sikres alderspensjon tilsvarende 66% av all pensjonsgivende lønn

fram til 67 år. Denne tilleggsordningen ble lukket 2. mai 2013 og gjelder ikke for ansatte som startet etter denne dato. Ordningen gjelder heller ikke for ansatte som var ansatt på dette tidspunkt i KLP, men som først etter denne dato mottar lønn over 12G.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten

å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser og utlån utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet ved utgangen av året.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift og finansskatt.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på klp.no.

NOTE 23 Skatt

Med virkning fra og med inntektsåret 2018 er skattereglene for livsforsikring- og pensjonsforetak endret. De nye reglene innebærer at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen, skal foretas i samsvar med regnskapslovgivningen. Beregningen av skattemessig resultat nedenfor er derfor ikke direkte sammenlignbart mellom årene 2018 og 2017.

TUSEN KRONER	2018	2017
Regnskapsmessig resultat før skatt	-20 836	-24 463
Andre inntekter og kostnader	-277	-786
Totalresultat	-21 114	-25 249
FORSKJELLER MELLOM REGNSKAPSMESSIG- OG SKATTEMESSIG RESULTAT		
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle eiendeler	4 963	23 631
Tilbakeføring av verdiøkning finansielle eiendeler	-98	-121 116
Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	0	-906
Regnskapsmessig tap ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	425	0
Tilbakeføring av resultatandel vedr. investering i datterselskap	0	-16 286
Skattemessig overskudd i selskap med deltakerligning	0	535
Andre permanente forskjeller	-803	-396
Endring i forskjeller som påvirker forholdet mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	934	-456
Skattemessig resultat	-15 691	-140 243
Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	7 683
Årets underskudd overføres til fremførbart underskudd	15 691	132 560
Grunnlag for betalbar skatt	0	0
Fremførbart underskudd fra tidligere år	606 657	474 098
Overgangsregel nye skatteregler	-356 001	0
Årets endring i fremførbart underskudd	15 691	132 560
Sum fremførbart underskudd pr 31.12	266 348	606 657
AVSTEMMING AV GRUNNLAG FOR UTSATT SKATT		
SKATTEØKENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER		
Risikoutjevningfond	1 721	1 721
Forskjell som ikke inngår i grunnlag for utsatt skatt	-1 721	-1 721
Verdipapirer	0	357 503
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	0	357 503
SKATTEREDUSERENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER		
Pensjonsforpliktelse	-8 663	-7 729
Verdipapirer	-1 918	0
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-10 581	-7 729
Netto midlertidige forskjeller	-10 581	349 774
Fremførbart underskudd	-266 348	-606 657
Grunnlag for utsatt skatt	-276 928	-256 883
25% utsatt skattefordel	-69 232	-64 221
Nedvurdering av utsatt skattefordel	69 232	64 221
Balansført utsatt skattefordel	0	0

Utsatt skattefordel er ikke balansført da det ikke kan sannsynliggjøres at den blir benyttet.

NOTE 24 Salgskostnader

TUSEN KRONER	2018	2017
Lønn og personalkostnader	5 025	5 095
Andre kostnader	20 355	17 715
Sum	25 381	22 810

NOTE 25 Antall ansatte

	2018	2017
Antall ansatte per 31.12.	10	10
Antall årsverk	10	10,5

NOTE 26 Revisjonshonorar

TUSEN KRONER	2018	2017
Revisjonshonorar	231	228
Andre attestasjonstjenester	0	6

Revisjonshonoraret periodiseres ikke, men kostnadsføres i henhold til mottatt faktura.

NOTE 27 Transaksjoner med nærstående parter

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av foretakets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk.

TUSEN KRONER	2018	2017
KLP Kapitalforvaltning, forvaltningshonorar	1 660	1 272
KLP Kapitalforvaltning, markedsbidrag	-1 753	-701
KLP, husleie	879	839
KLP, pensjonspremie	1 399	1 113
KLP, stabstjenester (selvkost)	42 507	38 421
KLP, rentesubsidierte ansattlån	37	75
KLP BP Eiendom, konsernbidrag netto	-7 241	-7 683
Sum	37 488	33 335

MELLOMVÆRENDE MED FORETAK I SAMME KONSERN

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Gjeld til konsernforetak	4 097	4 655
Fordring på konsernforetak	7 241	7 683

Alt mellomværende med foretak i samme konsern er av kortsiktig karakter og gjøres opp fortløpende.

NOTE 28 Immaterielle eiendeler

TUSEN KRONER	2018	2017
Anskaffelseskost 01.01	28 624	26 875
Tilgang	0	1 750
Anskaffelseskost 31.12	28 624	28 624
Akk. avskrivning tidligere år	-11 574	-8 591
Årets ordinære avskrivninger	-2 983	-2 983
Bokført verdi 31.12	14 067	17 050
Avskrives lineært over antatt brukstid (8-10 år)		
Avskrivning aktiverte systemkostnader	2 983	2 983
Sum avskrivninger	2 983	2 983

Immaterielle eiendeler består av aktiverte systemkostnader.

NOTE 29 Endring i virkelig verdi IFRS 9

31.12.2018 TUSEN KRONER	FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST BESTÅTT SPPI
Virkelig verdi 31.12.2017	1 212 195
Kjøp	489 694
Salg	0
Innløsning ved forfall	-41 000
Endring i virkelig verdi	-28 743
Virkelig verdi 31.12.2018	1 632 146

31.12.2018 TUSEN KRONER	FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI ¹⁾
Virkelig verdi 31.12.2017	3 472 267
Kjøp	3 584 589
Salg	-3 146 633
Endring i virkelig verdi	-147 588
Virkelig verdi 31.12.2018	3 762 635

1) Består av aksje- og obligasjonsfond

KLP Bedriftspensjon AS har som livsforsikringsforetak ikke adgang til å ta i bruk IFRS 9 Finansielle instrumenter (jfr. note 2 pkt. 2.2.2). I hennold til notekravene har vi foretatt SPPI test på porteføljen til amortisert kost. Den foreløpige vurderingen er at alle investeringen her består testen. Viser også til notene 8 virkelig verdi hierarki, note 7 virkelig verdi av finansielle instrumenter og note 14 kredittrisiko.

Til generalforsamlingen i KLP Bedriftspensjon AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert KLP Bedriftspensjon AS sitt årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

(2)

Uavhengig revisors beretning - KLP Bedriftspensjon AS

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 12. februar 2019
PricewaterhouseCoopers AS

Erik Andersen
Statsautorisert revisor

KLP BEDRIFTSPENSJON AS

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Organisasjonsnr.: 990 329 389

BESØKSADRESSE:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo

klp.no

Tlf: 555 48 500

Faks: 22 03 36 00

bedriftspensjon@klp.no

